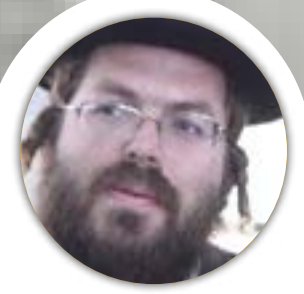

פרשת וארא, תשפ"ב

אני לא אשכח את המילים שהוא אמר לי: **מי צריך אותך פה, לך! בזלזול, שזה נכנס עד עומק הנשמה.**

בהסכם היה כתוב שאת הכסף הוא לא מבקש מההורים רק מהכסף האישי שלו, שהוא חסך מדמי החנוכה שהוא קיבל וכדו'. הילד חתם על ההסכם, ולמחרת איחר ביותר מרבע שעה... "הסכמים צריך לכבד", אמרתי לו

/// עמוד 22

"מי שישן, שוכב על המיטה אינו נופל. רק מי שהולך, בפרט מי שרץ, יכול ליפול"....

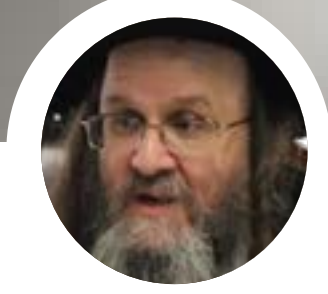
/// עמוד 15

"אתה כבוד הרב אשם!!! שאני כאן בכלא"

הגאון רבי ירחמיאל קראם זצ"ל, בתובנה אישית מהביקור בכלא רמלה

/// עמוד 11

לפעמים הבחור מרגיש שהמשגיח בכלל לא חי אתו באותו הדור. המשגיח מעודכן בניסיונות של לפני חודשיים, הוא בכלל לא יודע עם מה מתמודד הבחור היום, חודשיים מאוחר יותר...

/// עמוד 6

**כשהגענו
למצב נורא
שכבר לא היה
מה לאכול,
שלחני מו"ר
הצדיק
רבי משה
שניידער
זצ"ל, ללכת
ערב אחד
להתדפק על
פתחי נדיבים.
אך כמה
שהשתדלתי
לא עלה הדבר
בידי, כשחלק
תלו מודעה
בפתחי
החצרות,
ש'הכניסה
לכלבים
ומקבצי
נדבות
אסורה'**

חופת גלוי בזכות התפילין

הרב גרינפלד זצ"ל שלמד בישיבה בהיותה בפרנקפורט, סיפר שפעם הנאצים ימ"ש נכנסו לישיבה סמוך לתחילת תפילת שחרית, ובידיהם כלי משחית להכות את הבחורים במכות נמרצות. הם פצעו כמה בחורים. מו"ר זצ"ל יצא לפנייהם כשתפילין בראשו, אש קודש ניכרה על פניו, והוא צעק: "רבש"ע! לאיזה מדרגה באנו! והלא הכתוב אומר (דברים כ"ח, י') 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך' - ואלו תפילין שבראש, ואצלנו לא כך הוא!". כשראו אותו הנאצים ימ"ש, חזרו לאחוריהם וברחו מהישיבה, והי לאות ולפלא.

קרבתו לחפץ חיים

היה מקורב מאד לקדוש החפץ חיים זצ"ל, והחזיק עצמו בגדר תלמיד לחפץ חיים, והרבה פעמים כתב אליו מכתבים לבקש עצות יסודיות. כאשר שלח מכתב לחפץ חיים שהוא מחפש להשתדך עם אישה שתקריב כל חייה לתורה, מצא החפץ חיים את בתו החורגת - יתומה מילדות מהעיר ראדין, שאימץ אותה וגידלה בביתו כבת כראויה לכך, והציע לו, והתארסו, והחופה נערכה בביתו, והחפץ חיים עצמו היה מסדר קידושין (ולפי השמועה, היה אצל הח"ח דבר נדיר שסידר קידושין).

דברי ה'חפץ חיים' אליו לאחר חופתו

לאחר חופתו אמר לו ה'חפץ חיים': "אל תשכח שהתחייבת עכשיו כתובה, ועליך לפרנס את אשתך". ... וכל כך היה מופשט מענייני העולם הזה, עד שהוצרכו להזכיר לו את חיובי ממון שלו לאשתו (שמענו מפי אחי רבינו הגאון רבי דב שטרנבוך).

ביאור ה'חפץ חיים' למה פתיחת כולל 'קדשים' היא במעלה ראשונה אצלו

סיפר לי שכאשר שמע שהקדוש ה'חפץ חיים' עומד לפתוח כולל ללימוד 'קדשים' ולהחזיקו, ולזרז בכך ביאת משיח צדקנו, השתומם ונסע אליו, ושאל שלכאורה מוטב שיקדיש הכסף הזה להחזיק עשרה אברכים, שיסעו מעיר לעיר ומכפר לכפר, לפעול פלאות בחינוך הבנים והבנות ושמירת שבת, ותהא בזה מהפכה גדולה בשמירת הדת, ובזכות המהפכה הגדולה הזו, שתביא עמה הרבה מעשים טובים, הקב"ה יחיש את ביאת משיח צדקנו. ובאשר ללימוד 'קדשים' - הוא יתברך כבר ידאג שנדע אז היאך לנהוג.

וה'חפץ חיים' נאנח והשיב שהצדק עמו, ואכן חובת השעה וחשיבות עליונה היא להעמיד אברכים שיעברו מעיר לעיר, ויפעלו נפלאות לבסס יסודות היהדות, אבל מ"מ אין זה מוטל עליו דווקא, שנראה שיש עוד שמסוגלים לכך, ומוכנים להתעסק בכגון זה, אבל לגבי הקמת כולל - לא נראה שיש מי שמסוגל לעשות כן ולשאת את המשא הכבד, ולפיכך הוא נוטל על עצמו את התפקיד, ומקווה להצליח בסייעתא דשמיא.

נמנע בכל תוקף מקבלת ממון הרשעים עבור הישיבה

עמד כחומה בצורה שלא ליהנות מכספם של רשעים, והיה אומר שהרבה מהצלחת הישיבה תלוי בטהרת הממון, שלדרכם הרעה יש השפעה על הישיבה הקדושה, ועוד שכשמקבלים

ראב"ד העדה
החרדית, הגאון
הגדול רבי משה
שטרנבוך שליט"א,
בהליכות והנהגות
שראה אצל רבו
הגה"צ רבי משה
שניידער זצ"ל

הגדרת העני האמתי

אח"כ דיבר עמי בגנות אלו שלא רצו לקבלינו בטענה ש"אינם מקבלים שנווררעס", ונאנח ואמר: "הלא הם הרבה יותר עניים ונצרכים מאתנו, שהם מפסידים בידיהם את ברכת ה' לעתיד לבוא, ומאבדים את עולמם הנצחי, ואנחנו עשירים, שמעשינו כתובים בספר זיכרון ליראי ה' ולחושבי שמו, והוא יתברך משלם לנו שכר מרובה עד אין קץ בעולם הנצח".

הקב"ה רוצה שהתורה תתקיים על ידי רבים

סיפר לי, שהגביר הנודע ר' אנשיל רוטשילד זצ"ל מפרנקפורט, היה נותן ממוון רב לצדקה, והיה זהיר במצוה קלה כבחמורה, ובסוף ימיו כאשר חלה במחלה ונטה למות, שלח לו הקדוש ה'חפץ חיים' מכתב, שיתרום מיליון מארק לשיבות ברוסיה, כדי להצילן מחרפת רעב [ולפי השמועה רכושו נאמד בשלושים מיליון רובל], והבטיח לו עבור זה חלק גדול בגן עדן. ה'חפץ חיים' היה בטוח שיסכים, וכבר הודיע לשיבות שבקרוב תהיה רווחה לשיבות, אבל בני משפחתו של רוטשילד לא מסרו לו את המכתב, ונפטר קודם ששמע מהמכתב, ולא השאיר כלום בצוואתו עבור השיבות. תיכף לאחר פטירתו נודע גורל המכתב לבני משפחתו של ה'חפץ חיים', והחליטו שלא לספר לו כדי שלא יצטער, אך ה'חפץ חיים' שציפה לשמוע איזו ידיעה בעניין הכסף, הרגיש שבני משפחתו משתמטים ממנו, וכפי הנראה השיג ברוח קדשו את אשר קרה, ואמר להם שכנראה רצון הקב"ה, שהתורה לא תתקיים מסכום של מיליון רובל מידיו של רוטשילד אחד, אלא אדרבה, שהשיבות יהיו נזקקים לפרוטות הבודדות שמתקבצות מכל בית ישראל, שהפרוטות הבודדות שהעניים נותנים מתוך קושי - חביבות מאוד אצל הקב"ה, וחזר הח"ח לעסוק בעבודת ה', ולא הצטער, אלא קיבל על עצמו שכך הוא רצון הקב"ה!

צדקה מרשעים מחזקים ומגבירים את כוחם, וכ"ש שאם יחלקו להם כבוד, יגדל הנזק פי כמה, ולכן מיאן בתוקף לקבל כסף מאת מחללי שבת, והיה מוכן במסירות נפש כפשוטו, לסבול הרבה מאד מעול החזקת הישיבה ובלבד שלא להזדקק לכספם של עוברי עבירה.

וסיפר שהקדוש ה'חפץ חיים' זצ"ל עמד על כך, שבישיבתו יקבלו תרומות רק משומרי שבת, וביאר שאף שנדמה שכדאי לקבל כסף מאת מחללי שבת, אבל הדבר נכון רק לפי שעה, ולעתיד ההפסד הוא גדול יותר, שהם בתרומתם נעשים שותפים בתורת התלמידים, והדבר פוגם בקדושת הישיבה, ומזיק מאוד לרוחניות של התלמידים, והתוצאות הפסולות ניכרות היטב בחינוך הבחורים שחסרים להם יסודות בקדושה.

חסירות נפש גם בעת חרפת רעב

וגם כאשר לא היה לחם בישיבה, והיו אנשים מחללי שבת שביקשו לסייע ולהוציא את הישיבה לגמרי מחרפת רעב, התעקש ועמד במסירות נפש שלא לקחת מאת מחללי שבת מאומה, ולא שינה מהשקפתו כמלוא נימה.

וכדי להציל את הישיבה מחרפת רעב, עשה הסכם עם מאפייה בבעלות חרדית, שהלחם הנשאר במאפיה ולא נמכר - ינתן חינם לשיבה ביום המחרת, וכך היו בני הישיבה אוכלים לחם יבש ובלבד שלא להיתמך במחללי שבת.

וכן היה, כאשר ממשלת אנגליה ביקשה לשלם את כל הוצאות הישיבה בתור מוסד של הממשלה, שעמד כחומה בצורה ולא הסכים לקבל כספם, אע"פ שהיה בכך להביא רווחה גדולה לשיבה. וכמו כן מיאן לעשות וועד של כמה נגידים שידאגו להשיג כסף לשיבה, שחשש שמא ייקחו כסף גם מאת מחללי שבת ואין העסק כדאי.

וכן אירע פעם שנתפרסם על יהודי שומר שבת שהוא רמאי, והרבה מכספו בא מגזל, ולא הסכים שיבקשו ממנו כסף.

ההשתדלות אינה הסיבה לתוצאה

באחת מעיתות המצוקה בישיבה, כשהגענו למצב נורא שכבר לא היה מה לאכול, שלחני מו"ר זצ"ל ללכת ערב אחד להתדפק על פתחי נדיבים, ולבקשם שיתנו משהו להצלת הישיבה מחרפת רעב. ואכן כל

הערב כיתתי רגלי בין הבתים, אך כמה שהשתדלתי לא עלה הדבר בידי, שרובא דרובא מאותם שדפקתי בפתחיהם לא פתחו כלל, ויש שפתחו דלתותיהם, ופטרו עצמם בטענות שיש להם התחייבויות קודמות וכיו"ב, ומהם שצעקו לעברי שנלך לעבוד, ולא נבקש מהם לישא בעול הישיבה, בעוד שאנחנו יכולים להתפרנס בכוחות עצמינו, ומהם שתלו מודעה בפתחי החצרות ש'הכניסה לכלבים ומקבצי נדבות אסורה'... וכך חזרתי בפחי נפש לישיבה, בהרגשה שלא די בזה שלא הצלחתי כלל לאסוף כסף, אלא הישיבה גם הפסידה את הוצאות הנסיעה...

למחרת התיישבתי ללמוד כהרגלי בהיכל הישיבה, והנה הגיעה לאוזני שמועה שמו"ר זצ"ל מחפש אותי. חששתי מאוד שהוא מקפיד עלי שלא פעלתי מאומה, אבל לפליאתי ראיתי אותו בא לנגדי והוא מלא שמחה וקורא לי "מגיע לך יישר כח! ברוך ה' הצלחת הצלחה גדולה!". מיהרתי להשיב לו שכנראה טעות היא, שהרי לא פעלתי מאומה, אך מו"ר השיב לי בשמחה שעל ידי פעולתי אתמול, בא אליו יהודי היום בבוקר, ונתן לו עשרים וחמש ליש"ט (סכום עצום בימים ההם). שאלתי איך זה קשור למה שעשיתי אתמול, והשיב לי מו"ר זצ"ל: "הרי אנו מאמינים בני מאמינים, ויודעים שההשתדלות אינה הסיבה לתוצאה, אלא שגזירה היא מלפניו, שבלא השתדלות מצד האדם אין הקב"ה נותן את מה שנגזר כבר, וא"כ וודאי זה שייך אליך, שמאחר שאתה עשית את ההשתדלות - ממילא הקב"ה עזר לנו, והרבה דרכים למקום, ועל ידי השתדלותך במקום אחד, הושיע אותנו הקב"ה ממקום אחר..."

שמח שעמד בניסיון האמונה והביטחון, כשאינו נוטל חמון המחללי שבת

והיה אומר שלכל יהודי ניסיון משלו: 'בעל בית' נבחן באיסורי אונאה, גזל וריבית, בן ישיבה - בביטול תורה, ומנהל הישיבה - אם הוא בוטח בהקב"ה, ולכן לא הקל לעצמו העול לקבל מאת מחללי שבת בפרהסייה, כיון שידע שזהו ניסיון לו, אם יבטח בקב"ה שיזמין לו את הוצאות הישיבה בדרך כשרה בלא לקבל ממון שמפריע לקדושת הישיבה, ושמוח שזוכה לעמוד בניסיון מתוך מסירות נפש כפשוטו.

מעולם לא שינה מדרכו כמלוא נימא, ובכל הליכותיו צעד ללא פחד ומורא, וכיוון שהאמת הייתה ניכרת בכל אורחותיו, זכה שגם מתנגדיו הכירו בו שהוא איש אמת.

דבריו שאמר לאחד שהפסיק לתרום לישיבתו

פעם ביקש תרומה להחזקת הישיבה, מיהודי שהיה רגיל לתרום בקביעות עבור הישיבה, והלה השיב לו שמכאן והלאה אינו רוצה לתת לישיבתו. מו"ר זצ"ל השיב לו: "זו זכותך לא לתת, אבל אני מבקש ממך לא להתחרט על הראשונות, שאז תפסיד את שכרך על מה שנתת עד עכשיו", וכמו שאמרו חז"ל (קידושין מ:): שהתוהה על הראשונות מפסיד את זכויותיו הראשונות.

(מתוך הספר 'אש קודש')

**חששתי מאוד
שהוא מקפיד
עלי שלא פעלתי
מאומה, אבל
לפליאתי ראיתי
אותו בא לנגדי
והוא מלא שמחה
וקורא לי "מגיע
לך יישר כח! ברוך
ה' הצלחת הצלחה
גדולה!**

**לפעמים
הבחור מרגיש
שהמשגיח
בכלל לא חי אתו
באותו הדור.
המשגיח מעודכן
בניסיונות של
לפני חודשיים,
הוא בכלל לא
יודע עם מה
מתמודד
הבחור
היום,
חודשיים
מאוחר
יותר...**

כ"ק אדמו"ר מדינוב בשיחה מיוחדת על עבודת התפילה ועל הקשר הנדרש לכל יהודי עם הקב"ה.

תרגם וערך: יעקב א. לוסטויגמן

לפני שנים אחדות פקדנו את ביתו של כ"ק אדמו"ר מדינוב שליט"א בביתר עילית, וביקשנו לשמוע ממנו דברי הדרכה והתחזקות. השיחה היתה ממושכת והתפרסה על כמה נושאים, ולהלן נביא בפניכם חלק ממנה, העוסק בצורך לטפח קשר אישי עם הקב"ה, כל יהודי, כל בחור וכל נערה מחויבים בכך, וכשיזכו לכך, יקל עליהם להתמודד עם הניסיונות והאתגרים שיתיצבו בדרכם ברבות הימים והשנים.

"מקודם חזרתי מאתרא קדישא מירון" סיפר אז האדמו"ר

שליט"א. "הימים ימי בין הזמנים, הציון הקדוש מלא וגדוש ביהודים השופכים את צקון לחשם בפני בורא עולמים, וביניהם ראיתי גם לא מעט בחורים צעירים שעמדו והתפללו בכוונה ובדבקות גדולה.

"ליבי רחב בקרבי. איזו שמחה גדולה צריכה להציף אותנו כשאנחנו רואים בחור ישיבה המתפלל בכוונה ובדבקות.

"לכאורה תשאלו, למה דווקא בחור? וכי אברך או אפילו יהודי מבוגר אינו צריך להתפלל בדבקות? האם כשאנחנו היינו בחורים לא היינו צריכים להתפלל כך? בוודאי שכן. אז מה מיוחד דווקא בבחורים בני זמנינו?

"התשובה היא שבחורי הישיבות בזמן הזה, חיים במצב שונה לחלוטין מזה שבו חיו האבות שלהם לפני 15 או 30 שנה. ידוע שלכל דור יש התמודדות אחרת. כל דור והניסיון שלו. פעם היתה תקופת ההשכלה, אחר כך היו תקופות שונות של פריקת עול. רוחות זרות נשבו במחנה ישראל והפילו חללים רבים. לכל דור היתה התמודדות משלו.

"אבל לדור הנוכחי אין ניסיון אחד מרכזי. הניסיונות שלהם מתחלפים בקצב מהיר כל כך, שאנחנו המבוגרים יותר פשוט לא מצליחים לעמוד בקצב. המכשירים הטכנולוגיים, המוזיקה הבעייתית, העיתונות הלא נקייה ועוד ועוד ניסיונות שונים ומגוונים שמגיעים בזה אחר זה.

"המשגיח מנסה לדבר עם בחור, אבל לפעמים הבחור מרגיש שהמשגיח בכלל לא חי אתו באותו הדור. המשגיח מעודכן בניסיונות של לפני חודשיים, הוא בכלל לא יודע עם מה מתמודד הבחור היום, חודשיים מאוחר יותר... וזה במקרה שבו המשגיח אכן מעודכן במה שקרה לפני חודשיים, ולא התעדכן בפעם האחרונה לפני שנתיים או חמש שנים...

"אז מה עושים? האם אין חלילה תרופה לליבותיהם

של צעירי הצאן בני זמנינו? חס וחלילה! בוודאי שיש תרופה, אבל התרופה הכי טובה והכי יעילה היא להשתדל שכל בחור יטפח את הקשר שלו עם הקב"ה.

בחור שיועד לדבר עם הקב"ה, הוא יודע להתפלל לפניו, לשפוך צקון לחשו בתפילה, לבקש רחמים בלב נשבר ובתחנונים גדולים, בחור שמרגיש קשר עם הקדוש ברוך הוא, כל ההתמודדות שלו עם הניסיונות תהיה קלה יותר. כי הוא נלחם בשביל משהו שהוא אוהב, משהו שהוא מרגיש.

"הוא לא מתמודד עם היצר הרע רק בעזרת הרצון שלו לציית לפקודות שקיבל מהמשגיח או מהאבא, אלא הוא רוצה לעשות את רצון ה', כי יש לו קשר עם הקדוש ברוך הוא!!

"לכן אנחנו צריכים כל כך לשמוח על כל בחור שאנחנו רואים אותו מתפלל בכוונה גדולה. התפילה בכוונה מעידה על קשר, מי שיכול להתפלל מעומק הלב, מצליח לעשות זאת כי הוא יודע ומרגיש שהקב"ה שומע אותו, שיש לו עם מי לדבר. וכשהוא קשור בקב"ה, כל ההתמודדות וכל הניסיונות שלו נראים אחרת לגמרי."

"ובאמת צריך לדעת", מוסיף האדמו"ר שליט"א, "שהקב"ה אוהב כל יהודי בבחינת 'בנך יחידך אשר אהבת'. זאת אהבה בלתי מוגבלת, כי הקב"ה הוא אין סוף, ואין גבול לגדולתו ולאהבתו.

"אדם שאוהב את בניו, האהבה שלו מתחלקת ביניהם. אם יש לו עשרה ילדים, הוא מחלק את הרגשות שלו בין כולם. הוא מחלק את ההכנסות הכספיות שלו ביניהם קונה לכל אחד כפי הצטרותו את מה שהוא צריך ולא יותר מדי כדי שישאר גם לאחרים וכו' וכו'. אבל הקב"ה אינו מוגבל, ולכן האהבה שלו אינה מתחלקת בין מיליוני בניו אהוביו. לכל אחד מהם יש לו אהבה כאילו היה בנו יחידו אשר אהבה נפשו באופן מיוחד.

"בוודאי שבחור צריך לפנות לפעמים למשגיח, אם הוא מרגיש שהוא מסוגל להיוועץ בו. צריך לפנות להורים, אם יש לו שפה פתוחה איתם. אבל לפני הכל ואחרי הכל צריך לפנות לקדוש ברוך הוא. הוא ידאג לך, הוא יקשיב לך, הוא אוהב אותך. אתו אתה יכול לדבר בכל מצב, והוא יכול לעזור לך יותר מכל אחד. בלי שום הגבלה של זמן או כל הגבלה אחרת."

**הרב רוזנשטיין
ליווה את הכיתה
למבחן אצל
ה'חזון איש'.
היה בדעתו
לומר, בחשאי
כמובן, שנער
פלוני זה עתה
התקבל ואינו
כשיר להיבחן.
אבל הדבר
נשכח ממנו,
וה'חזון איש' כבר
הושיבם סביב
השולחן.**

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א
על הדרך לחנך וללמד

שח לי המחנך הדגול הרב רוזנשטיין ז"ל, מנהל תלמוד תורה 'רזי לי', שהיה מביא את התלמידים להיבחן אצל מרן ה'חזון איש' זצוק"ל וראה שם הנהגות מופלאות.

בראש ובראשונה, בנוהג שבעולם שהרב הבוחן - ופה הרי מדובר בגאון הדור, רבן של ישראל, שר התורה והיראה - יושב בראש והתלמידים לפניו. וכאן היה ה'חזון איש' זצוק"ל יושב על הספסל בין התלמידים שלימינו ולשמאלו ומולו, כשווה בין שווים. תמה בפניו, העיר על כבוד התורה, וה'חזון איש' הפטיר בענוות קדשו בדברי הגמרא "כגון זה, פתח פיך לאילם (משלי לא, ח) הוא". לפעמים, מרוב מורא ופחד - ודאי הבין שהסבירו להם לפני מי הם עומדים, הכבירו מילים בגדלותו ורוממותו - הם נרעשים ונפחדים וייראו לפצות פה. לכן הוא נוהג עמם בחברות וחמימות, להמיס חומות היראה, מורא הרב כמורא שמים.

והנקודה השניה, ה'חזון איש' היה כידוע מרא דכולא תלמודא והכל היה אצלו כמונח בקופסה בגדר "איזהו תלמיד חכם, כל ששואלין אותו בכל מקום ואומר" (שבת קיד.). ובעומק העיון והדקדוק בכל תג.

מעשה בבן ישיבה שלמד דברי התוספות ותמה על קושייתם ואריכות תשובתם. לכאורה, התירוץ פשוט ומובן וקושיא מעיקרא ליתא. עלה לבית ה'חזון איש'. מובן שמצאו עוסק בסוגיא אחרת, במסכת אחרת. בכל זאת, שאל. שמע ה'חזון איש' בכבוד ראש, אכן קושיא קשה כברזל. קם ממקומו, והחל להלך בחדר עם הבחור, הלך ושוב. קושיא נפלאה. אם זו הקושיא, הלוא התשובה פשוטה ומובנת מאליה. אכן, ודאי. אבל לכשנעייין אפשר לשאול כאן קושיא נוספת, כזו וכזו. הבחור השתאה. איך לא עלה בדעתו, וגם לא בדעת התוספות! ואם כך נשאל שוב אין התשובה הזו מספקת, הלוא כן? אבל, ודאי, אם זו הייתה כוונת התוספות היו צריכים לשאול בצורה כזו וכזו. מוסכם. על כל פנים, התשובה הארוכה של התוספות עונה גם על השאלה הזו. הבחור נירעש. כזו גאונות, ואופקים חדשים נפתחו לו. ה'חזון איש' ממש הודה לו על שאלתו, והוא שב לישיבת. פתח את הגמרא לשנן את מה ששמע, ונוכח שבחפזו לא דייק בדברי התוספות, והם אמנם שואלים בנוסח שהציע ה'חזון איש'. אלא שבעדינותו, ומשום שחס על כבודו, לא אמר: "נית' ספר ונחזה", ולא העמידו על טעותו, אלא נקט באופן מחוכם בקנין תורה של "מעמידו על אמת" (אבות פ"ו מ"ו)!

גם בבחינת התלמידים נוהר כל כך בכבודם, ושאל שאלות קלות שכל אחד, גם בעל הבנה שטחית וגם נער חולמני, יכול לענות עליהן. ואם ענו תשובות שגויות היה מתקן כלאחר יד, ומנחה לתשובה הנכונה ומשבח עליה. ובכלל, להשקפתו לא בא המבחן כביקורת על העבר, אלא כהמרצה לעתיד, לעודד ולדרבן. כל זה סיפר כהקדמה.

בשנת תש"ג הגיעו לארץ ילדי טהרן. כאלף ילדים מפולין, רובם יתומים, פליטי מלחמת העולם הנוראה, שהגיעו דרך רוסיה לאיראן. רובם מבתיים חרדים. לדאבון הלב, חלק קטן בלבד זכה להיקלט במוסדות חינוך תורניים.

הפרשה הסעירה בשעתה ונותרה כאובה. מכל מקום, אחד מהם, נער כבן שתים עשרה, בא ללמוד ב'רזי לי'. הרב רוזנשטיין תהה על קנקנו. מה אפשר לדרוש מילד יתום, מסויט מאימי המלחמה, שלא פתח ספר במשך שנים. מבחינת ידיעותיו השתייך לכיתת דרדקים. אבל אי אפשר להשפילו כך. קיבלו לכיתת בני גילו שכבר שחו בים התלמוד, ושכר עבורו אברכים שיקדמוהו.

לא ארכו הימים והרב רוזנשטיין ליווה את הכיתה למבחן אצל ה'חזון איש'. היה בדעתו לומר, בחשאי כמובן, שנער פלוני הוא מילדי טהרן, זה עתה התקבל ואינו כשיר להיבחן. אבל בהתרגשות ובתכונה הרבה הדבר נשכח ממנו וה'חזון איש' כבר הושיבם סביב השולחן וישב ביניהם וכבר איחר את המועד. האחד נשאל וענה, וה'חזון איש' כל כך נהנה ושיבח את התשובה והרחיב בה, הכביר דוגמאות וחילק ביניהן והיו הדברים מאירים ושמחים. שאל נער נוסף, והתשובה קלחה. ומה אם יהיה המקרה שונה במקצת, שאל, חומר למחשבה. והאמת, התשובה מדויקת מדברי התוספות. "הבה נשמע", אמר לתלמיד החדש.

אפשר היה לחתוך את השקט בסכין. הבחור ישב נבוך, לא ידע מה קא אמרי רבנן.

וה'חזון איש' מבהיר: הנה, אמרנו כך וכך. אם נוסיף עוד פרט, הרי ישתנה המבט -

שום מבט לא השתנה, נשאר זגוגי כשהיה. ה'חזון איש' קלט שיש כאן בעיה. בנימה אבהית אמר בעצמו את התשובה, סיכם את העניין, מבלי להתיק מבטו מעיני הבחור. כשסיים, אמר: "תביא בקשה מסכת קידושין". הבחור קם, ניגש לארון והביא את המסכת. "בוא, שב נא לידי" זזו, פינו לו מקום.

שמע ה'חזון איש' בכבוד ראש, אכן קושיא קשה כברזל. קם ממקומו, והחל להלך בחדר עם הבחור, הלך ושוב. קושיא נפלאה. אם זו הקושיא, הלוא התשובה פשוטה ומובנת מאליה. אכן, ודאי. אבל לכשנעייין אפשר לשאול כאן קושיא נוספת, כזו וכזו. הבחור השתאה. איך לא עלה בדעתו, וגם לא בדעת התוספות!

בפוניבוז, וקנה אמירת 'אתה הראת' בחמש מאות דפי גמרא. היאומן?!"

אמר ה'חזון איש': "בערב החג שלח הרב מפוניבוז' שרצונו להיוועד עמי באסרו חג. אשתדל לברר את העניין".

למחרת היום הגיע אחד מתלמידי ה'חזון איש' להרב רוזנשטיין והודיע שנשלח לקראו.

הרב רוזנשטיין מיהר לבוא וה'חזון איש' אמר: "שאלתי את הרב מפוניבוז'. שמע את שם הבחור, והכביר בשבחו: לא פסיק פומיה מגרסא, וכבוד סוד שאינו מאבד טיפה. חמש מאות דף? מלתא זוטרתא זוטרתא לגבינו!".

המילים נעתקו מפי הרב רוזנשטיין. הלוא הבחור לא ידע מאומה!

שאל החזון איש: "הזוכר אתה איזה דף למדנו?"

"ודאי, וכי אפשר לשכוח? קידושין דף ל'."

"ובכן, באותו עמוד כתוב שדברי תורה נמשלו לאש, שנאמר: 'הלא כה דברי כאש נאום ד', וכפטיש יפוצץ סלע' (ירמיה כג, כט). טבע האש לשנות לשרוף ולאכל - 'היחתה איש אש בחיקו, ובגדיו לא תישרפנה' (משלי ו, כז). הבחור קרא קטע גמרא ונפשו הזדככה ולבו נפתח. יש בגמרא קדושה מיוחדת, 'הוא יפתח לבנו - בתורתו', על ידי תורתו! 'וישם בלבנו' על ידה 'אהבתו ויראתו'. הבחור קרא דברי הגמרא, והיה לאדם אחר! ומי יודע", הוסיף ה'חזון איש' - אם התנאים הקדושים שגרסו ברייתא זו לא כיוונו אליו ברוח קדשם!"

והסיפור לא הסתיים. הרב רוזנשטיין סיפר, שכעבור כמה שנים נקלע לישיבה, וראה שנושאים ונותנים ומפלפלים בדברי אחד המחברים האחרונים. התעניין, וראה שהמחבר הוא אותו נער מניצולי טהרן. סיפרו שהקים בית נאמן והוא מרביץ תורה בישיבה נודעת ומחבר ספרים בהיקף בקיאות ועומק עיון ובהירות עצומה, והם אבן יסוד בלימוד הסוגיה. במשך השנים חיבר סדרת ספרים על כל המסכתות הישיבתיות, ויש לו תלמידים אינספור מפיו ומפי כתבו.

"רק לחשוב", אמר לי הרב רוזנשטיין, "רק לחשוב מה היה, לו היה ה'חזון איש' מתעלם ממנו במבחן! לא לעג ודחיה, חס וחלילה. רק השלמה עם אי ידיעתו, וחוסר התייחסות!"

(מתוך ספר 'מקרבן לתורה' הגדה של פסח)

פתח ה'חזון איש' בדף ל': והקריא, כשהוא מסביר משפט אחר משפט: "תנו רבנן", חכמים למדו, "ושמתם", בקריאת שמע נצטוונו על לימוד התורה, "ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם" (דברים יא, יח). הגמרא דורשת לשון נוטריקון: "סם תם", היינו רפואה מושלמת, "נמשלה תורה כסם חיים". משל לאדם שהיכה את בנו מכה גדולה והניח לו רטייה על מכתו. ואמר לו: בני, כל זמן שהרטייה הזו על מכתך אכול מה שהנאתך ושתה מה שהנאתך ורחוץ בין בחמין בין בצונן, ואין אתה מתירא. ואם אתה מעבירה, הרי הוא מעלה מוגלה. כך הקדוש ברוך הוא אמר להם לישראל: בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין. ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו, שנאמר: "הלוא אם תטיב, שאת" (בראשית ד, ז) [ופירש רש"י: אם תעסוק בתורה שנקראה "לקח טוב" (משלי ד, ב), תתנשא על יצרך]. ואם אין אתם עוסקים בתורה אתם נמסרים בידו, שנאמר (בראשית ד, ז) "לפתח חטאת רבץ". ולא עוד, אלא שכל משאו ומתנו [של היצר הרע] בך, שנאמר (שם) "ואליך תשוקתו". ואם אתה רוצה אתה מושל בו, שנאמר (שם) "ואתה תמשל בו" -

קרא והסביר באופן מתוק מדבש ונופת צופים. כשסיים קירב את הגמרא הפתוחה אל הנער. "הבנת", שאל ברוך. הנער הנהן בראשו. "אז תחזור, בבקשה", והצביע על תחילת הקטע. והנער, כאילו למדו בחברותא, כאילו אין כאן מנהל וחברים, רק הוא וה'חזון איש' והעניינים המאירות והחום הקורן. קרא והסביר, וה'חזון איש' אינו גורע ממנו עיניו. והעניינים מדברות, מתפעלות, מדרבנות, תומכות, אוהבות, מביעות אמון, מעודדות. סיים לקרוא את הקטע, וה'חזון איש' יצא מגדרו: "לא ייאמן! פעם אחת שמעת, וכזה קטע ארוך, וכבר חזרת בכזו רהיטות! מובטחני בך שתהיה לגדול בישראל!". אח, כמה קרנו פניו! כמה עלתה קרנו בעיני בני כיתתו!

חלפו כמה שנים. כידוע, מתחילים את ההקפות בישיבת פוניבוז' לאחר סעודת החג בליל שמחת תורה. בני ברק היתה אז עיירה קטנה, והרב רוזנשטיין עלה להיכל הישיבה לשמוח עם תלמידיה בשמחת התורה. יש קהילות בהן מוכרים אמירת פסוק "אתה הראת" שלפני ההקפות בסכומי כסף נכבדים לצרכי מצווה או לקופת הקהילה. בישיבה מוכרים את הפסוקים בדפי גמרא אותם מתחייבים הזוכים ללמוד בשנה הקרובה בנוסף לסדרי הישיבה. פתחו במאה ועלו למאתיים, לשלוש מאות וארבע מאות. "חמש מאות" קרא בחור, וזכה. שמו הוכרז, נשמע מוכר. נקרא לעלות ולומר פסוקו והרב רוזנשטיין נרעש: אכן, הבחור הוא, מילדי טהרן. לא יכול להיות. הרי לא ידע צורתא דשמעתא, לא היה לו סיכו לשרוד בישיבה קטנה בלי התמיכה שהמנהל ארגן עבורו בתלמוד תורה. איך הגיע לפוניבוז', שאלה אחת. ואיך הרהיב לקבל על עצמו לימוד חמש מאות דפי גמרא, בנוסף לסדרי הישיבה!

"חייב אדם להקביל פני רבו ברגל" (סוכה כז:); והרב רוזנשטיין עלה למחרת לבית ה'חזון איש'. שאל: הרב זוכר אותנו מאורע?"

"ודאי, איך אפשר לשכוח", השיב לו ה'חזון איש'.

"ובכן, אמש ראיתי את הבחור

"אתה כבוד הרב אשם!!! שאני כאן בכלא"

הגאון רבי ירחמיאל קראם זצ"ל,
בתובנה אישית מהביקור בכלא רמלה

"אז מי?"

"אתה! רבי".

"אני?!...!", לרגע נדהמתי אך כעבור רגע התאוששתי ועברתי ל'מתקפה', 'אינך מתבייש? אני נסעתי אתך יום שלם, בזכותי עליך דלק, לא אמרת לי תודה רבה, ואפילו לא העלית בדעתך לשלם לי על ההוצאות, ואתה מאשים אותי?!...".

"כבוד הרב", מושיקו לא נותר חייב, "הייתי נתון בתוך ידיך כמו כדור עשוי מפלסטלינה. היית יכול לעשות בי כל מה שתרצה, אבל במקום שתצעק ותכניס אותי בכח לשיבה, נסית לדבר איתי ב'מילים של בית מרקחת' כמה כדאי ויפה שאלך לשיבה... דע לך, שהנוער היום יודע בגיל שש דברים שבדור הקודם לא ידעו בגיל חמישים. אילו היו מדברים איתם כמו שצריך, לא היינו נמצאים היום כאן!".

חובתם של העוסקים בחינוך לדאוג לעתידם של הילדים ולשילובם בשיבות קדושות, ולא להסתפק רב בהעלתם על דרך המלך בשנות בית הספר. לא רק "מי יעלה בהר ה'" אלא גם "מי יקום במקום קדשו". חניכים שממשיכים לגור באותו מקום מגורים עלולים להיסחף אחרי החברה ולהתקלקל ולכן חובה לנתק אותם ממנה.

לאותם הורים וסבים הטועים כי במסגרת כזאת אין תעודת בגרות, צריך לומר שכאשר היו ישראל במצרים הם הגיעו לשלב הקשה ביותר של 'ויאנחו בני ישראל מן העבודה' (שמות ב, כג) רק אחרי שאיבדו את הילדים, משום שאדם שמאבד אל ילדיו מאבד את הטעם בחייו, כל זמן שהיו להם בנים טובים, הם הצליחו להחזיק מעמד בכל הצרות, אולם כשאיבדו אותם נאנחו: למה לנו חיים!?

כל אב מברך את בנו: "שימך אלקים כאפרים וכמנשה" ולא כראובן ושמעון, משום שברצונו לברך אותו שגם אם יהיה בסביבה שאינה טובה, יצליח לשמור על קדושתו. כאפרים וכמנשה שהיו במצרים, וגדלו בקדושה ובטהרה - אך מובן שהנסיון במקרה כזה הוא קשה ביותר, ועל ההורים והמחנכים לעשות הכל, כדיל מנוע מן הילדים את ההתמודדות, שעלולה להיות הרת אסון.

אין גבול לעמל הנדרש מן ההורים בהשקעה בחינוך הילדים, אולם לא רק בהם תלוי קולר עתידו של הילד, כי גם אם מוסד הלימודים ובמורים. מי שבחר בתפקיד ההוראה משום שהוא רוצה להרויח כסף - ייטיב לעשות אם יבחר למכור פרחים בשוק... מי שקיבל עבודה עם ילדים צריך להיזהר, שאותם ילדים לא יכניסו אותו אחרי מאה ועשרים לגיהנום, חלילה וחס, משום שמעל בתפקידו.

הזמנתי לכלא רמלה להרצות לפני אסירים. עברנו שבעה מדורי גיהנום עד שנכנסו - שום דלת לא נפתחה לפני שנסגרה הדלת מאחורינו, כלבי גישוש רחרחו אותנו, נבדקנו שוב ושוב לודא שאיננו מחזיקים נשק, עד שבשעה טובה הורשינו להכנס פנימה. מצאנו עצמנו בתוך אולם גדול ששלט מאיר עיניים היה תלוי בו: "מלון הילטון". מה פתאום 'מלון הילטון'? - שאלתי את האסירים, והם השיבו: אין שם מתאים יותר עבורנו. במלון הילטון יש חמישה כוכבים, ואנחנו 'רואים כוכבים' בכל יום...

רק פתחתי את פי לדבר כשלפתע התרומם מולי בריון ענק ממדים ושאל: "רבי אתה זוכר אותי?".

"לא".

"אתן לך רמז - מושיקו מבאר שבע".

"לא זוכר".

"עוד רמז - מרחוב סנהדרין".

"לא זוכר", נענתי בראשי, ובלבי חשבת: אוי לבאר שבע שאלו הסנהדרין שלה.

"כבוד הרב". הבריון נואש, ככל הנראה, מן הנסיונות לעורר את זכרוני הרדום. "אני כיום בן עשרים ושמונה. לפני ארבע עשרה שנה למדתי בבית ספר של החינוך העצמאי בשכונה ד'. אני זוכר אותך עד היום. באת עם ה'פעילים' ולקחת אותנו לבקר בשיבות. אני אישית נסעתי ב'סוסיטא' הלבנה שלך לירושלים ולבני ברק, אבל הנסיון לא הצליח, וכיום אני בכלא. אתה יודע, כבוד הרב, מי אשם בכך?".

"אבא שלך?", נסיתי.

"לא".

"הטלויזיה?".

"לא".

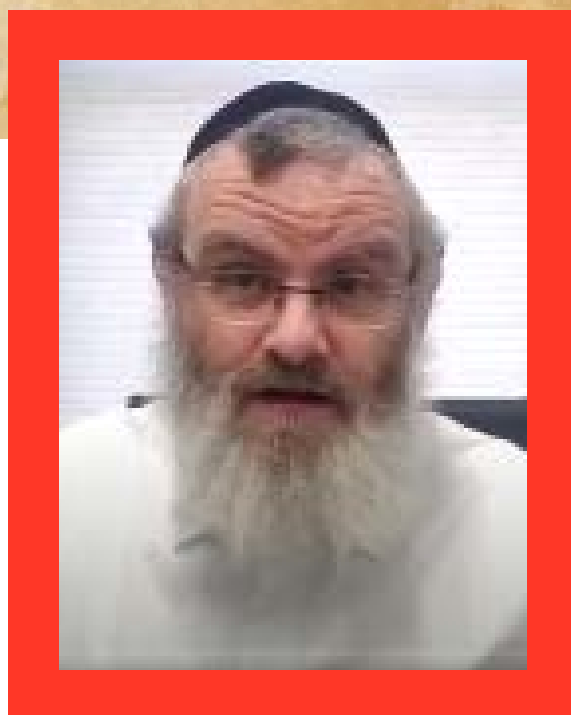
(מתוך הגדה של פסח דורש טוב)

הרב יהונתן שוורץ, בסיפור אישי
מרגש ומרתק - חובה לקרוא !!

**אני לא אשכח את
המילים שהוא אמר
לי: מי צריך אותך פה,
לך! בזלזול, שזה נכנס
עד עומק הנשמה.**

מדבר דרשות בכל מיני מקומות. הקב"ה נתן לי חן. אבל אני רוצה להגיד לכם מה היה הנקודה ששינה את החיים שלי. מה היה הנקודה שאני אמרתי אני כן יכול. אני לא אשכח את זה אף פעם.

זה היה בחנוכה לפני בערך שלושים וחמש שנה, שלושים ושנים שנה אולי, לא זוכר בדיוק, האדמו"ר מבעלזא הדליק נרות חנוכה וכשהוא יצא החוצה מהבית כנסת שמה, אז יש שמה תמיד שתי שורות, השתי שורות האלה אז, השתי שורות פותחים שהאדמו"ר יעבור. אני הייתי עם חליפה ועם גרטל, והחליפה שלי היה פתוח למחצה - לחצי ככה היה פתוח. והיה לי שעון כיס, והשעון כיס היה בצבע זהב, וזה תלה מעל. בתוך הכיס שלי. והאדמו"ר נעצר והוציא את השעון שלי, והוא אמר מילה אחת, משפט אחד "בחר זהב, מגיע לו שעון זהב" זה הכל, והוא המשיך.

אני הייתי בחור זהב כמו שהקופסת ניירות כאן היא זהב, אפילו לא קרוב לזה, אבל אז התחיל השינוי שלי.

אתה יכול. אתה בחור זהב.

נהייתי בדיחן, בדיחן שזכיתי לשמח את כל האדמו"רים בכל העולם, וב"ה השתקמתי, ונהייתי למה שנהייתי.

אני רוצה שתדעו מלמדים יקרים, אתם מתעסקים עם יהלומים. איך אמר רבי שלמה באבובער למישהו, האדמו"ר באבוב זצ"ל, מישהו פנה אליו ואמר לו, שהוא לפני הצהרים הוא היה מלמד, ואחרי"צ הוא הלך 47, רחוב 47 במנהטן להתעסק עם אבנים יקרות, עם יהלומים. אז האדמו"ר אמר לו, לפני הצהרים אתה מתעסק עם יהלומים, אחרי הצהרים אתה מתעסק עם אבנים. זה המציאות. לכל ילד יש הזדמנות.

מה היה בחנוכה, תחשבו קצת. בחנוכה היה דבר נפלא, מצאו פח שמן קטן, טהור אחרי שניצחו את היוונים, תתארו לעצמכם מה היה קורה שמה, מה קרה שמה, כשכל הכהנים עמדו שמה, אחד אמר, מה צריך להדליק עכשיו, לא הדליקו שנים, בואו נחכה שבע ימים מה קרה פה. היה אחד אמר בוא נחלק את זה לשמונה ימים עד מתי נשיג שמן טהור. והיה כהן אחד שאמר לא. בוא ניקח את מה שיש לנו ונדליק עם מה שיש לנו. וזה ניצח, והדליקו ויש את הנס. תתארו לעצמכם לו היו שומעים לבן אדם, לכהן שהיה אומר לא להדליק, בוא נחכה, לא היה לנו את תנוכה, ולא היה לנו כלום.

כמה פעמים אנחנו אומרים לבן אדם, לבחור, לילד, אה, אין לך כלום. לכל אחד יש שמן זית, קצת. יש לו משהו. תקחו את השמן זית הזה ותטהרו אותו.

שמעתי פעם מאדמו"ר מבעלזא אמר, היום זה עולם שהכל נהיה יותר קל וקל וקל וקל. חוץ מדבר אחד, חינוך ילדים. יש לכם בידיים את הדור הבא, ויש לכם בידיים את האוצר הכי יקר, שאני מסכים באמת קשה לחנוך, היום אסור את זה ואסור את זה ואסור להרביץ ואסור להגיד, ואסור, זה קשה. אבל תדעו לכם דבר אחד, אף פעם לא לתת חותמת: הילד הזה לא יגדל כלום. אני ההוכחה, כולם אמרו את זה עלי. וב"ה הצלחתי בחיים. אל תתנו חס ושלוש למשפט הזה להיכנס לפה שלכם, ויותר חשוב לצאת מהפה שלכם. כל ילד יכול לגדול גדול בישראל. יש לכם את הכת. ושהקב"ה יתן לכם כח.

(הדברים ערוכים מתוך הקלטה)

רצייתי לשתף אותכם במשהו אישי מאוד, השם שלי יהונתן שוורץ, בארה"ב אני הרבה יותר מוכר, בארץ אני פחות מוכר. אני יליד הארץ, נולדתי בירושלים התייתמתי בגיל 10 עוד לא הייתי בן אחד עשרה. אמא שלי נהייתה חולה כשאני הייתי בן שבע וחצי. ילדות קשה ביותר. באמת ילדות קשה היה לי.

אני הילד שעלי כל המלמדים אמרו, לעולם לא יצא ממך כלום.

היתה לי ילדות קשה ביותר.

היה לי זמנים בלי למצמץ אני אומר את זה, ואני לא צריך לתלות את הכביסה שלי בחוץ, הסיבה שאני עושה את זה, בשביל להציל ילד יהודי אחד שווה לי את הכל.

כשאני הייתי בחור יתום, הייתי בחור קשה, כמו שכל אחד מבין, לא היה לי קל, לא היה לי קל, ולא היה לישיבה קל, לא היה למגידי שיעורים קל. אבל היו שם אז מגידי שיעורים ומלמדים שעינו אותי, עינויים קשים ביותר. ואני לא רוצה להגיד חס ושלוש שמות, הם בעלי משפחה ואני באמת מאחל להם מכל הלב את הטוב ביותר. אני לא מחזיק טינה בלב, שנאה בלב נגד אף אחד.

לא לסלוח לאנשים זה לתת לאנשים לגור בתוך הלב שלך בלי לשלם שכירות. אני לא רוצה. סולח.

אבל אני רוצה שתבינו מלמדים יקרים. אני הילד שעלי כולם אמרו, לא יצמח ממך כלום. אתה חכה בחוץ. אני הייתי יותר בחוץ מהכיתה מאשר הייתי בפנים בכיתה.

אני זוכר כשנכנסתי לישיבה קטנה, היה שם ראש ישיבה, שמי שלמד איתי אז, זוכר את זה. עשיתי שטות והתקשרתי כל מיני טלפונים לאחד המלמדים שלי שענינה אותי עינויים קשים ביותר, פיזית ונפשית ויותר מזה, אני לא רוצה להיכנס לזה, והייתי כל כך כעוס עליו ואני עשיתי לו כל מיני טלפונים והפרעות שונות, שזה דבר מאד לא נכון לעשות, אני מצטער שעשיתי את זה, אבל הייתי בחור צ'יק בחור בגיל הטיפש-עשרה והמשגיח של הישיבה שוב פעם, אני סולח לו היה לו את המשרד בתוך הבית כנסת הגדול, והיה לו שני דלתות, הוא קרא לי באמצע הסדר, שכולם היו בישיבה, לקח מקל והרביץ לי מאה ארבעים מכות בתוך היד ככה. מכות רצח שזה כואב לי עדיין עד היום, מכות רצח.

אני זוכר כשנכנסתי לישיבה גדולה, אחרי כמה שבועות שהייתי שמה, אחרי כמה חודשים לא זוכר בדיוק, זרקו אותי מהישיבה בגלל שטות, נכנסתי למנהל הישיבה התחננתי אליו, התחננתי אליו, הוא הצביע על הפלורוסנט, ואומר לי תדבר עם הפלורוסנט אני זוכר את זה כמו היום, עשר פעמים, תדבר לפלורוסנט ככה הוא אמר לי.

אני לא אשכח את זה.

את המילים שהוא אמר לי גם. אתה, מי צריך אותך פה, מי צריך אותך פה, לך! בזלזול, שזה נכנס עד עומק הנשמה.

עלי אמרו שלא יצמח ממך כלום, אני הבן אדם יהונתן שצריך ללמוד מסר לכל המלמדים, לכל המחנכים, ולכל המוגידי שיעורים.

התחנתני, היה לי נישואים קשים ביותר, התגרשתי, ב"ה ה' עזר לי נישאתי בשנית, עם הרבה הצלחה, הקמתי בינס ענק ב"ה, יש לי היום מעל ארבעים עובדים, אני מוסר שיעור קצר כל שבוע שזה נשמע אלפי אנשים, יש לי זכות לחזק ולעודד אלפי יהודים בכל העולם. אני

**"מי שישן, שוכב
על המיטה" -
אמר לי פעם
מו"ר המשגיח
הגה"צ רבי
גדליה אייזמן
זצוק"ל - אינו
נופל. רק מי
שהולך, בפרט
מי שרץ, יכול
ליפול"....**

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א על פסיביים ואקטיביים

העולם מתחלק לאנשים פסיביים, כאלו שנגררים אחרי מה שעושים האחרים, ואנשים אקטיביים, אלו שתמיד עושים, יוצרים, מתכננים תוכניות, שואפים שאיפות ומבצעים אותם, מבלי להביט כל הזמן אחורה או לצדדים.

ידוע הרעיון הנפלא של הרב מפוניבז', מרן הגר"ש כהנמן זצוק"ל, שתהה: מדוע יעקב שלח לפניו את יהודה כדי לפתוח בית תלמוד. מדוע לא שלח את לוי או יששכר, שהיו עמודי התורה?

והשיב: כדי להקים ישיבה, להקים בית תלמוד חדש- צריך גבורה כגבורתו של יהודה.

על יהודה נאמר בפרשת ויחי: פָּרַע רַבֵּץ פְּאָרְיָהּ. וביארו המפרשים: זוהי מידתו של יהודה. גם כשלפעמים הוא נופל, כורע ורובץ, בכל זאת הרי הוא ממשיך להיות גיבור ואמיץ כאריה. לא נופל לזרועות היאוש. הוא יכול ליפול- אך מיד לקום ולהמשיך בתנופה.

"מי שישן, שוכב על המיטה"- אמר לי פעם מו"ר המשגיח הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצוק"ל- "אינו נופל. רק מי שהולך, בפרט מי שרץ, יכול ליפול"....

והמסר ברור. אם אנו חיים את חיינו מבלי לעשות, לנסות להעפיל על ההר, ליצור דברים גדולים, אלא רק לחיות חיים מנומנמים וחדגוניים, באמת לא ניפול. אך אם ניזום, נשאף, ניצור וננסה לקדם דברים, אולי ניפול באמצע הדרך. אולי יהיה קשה יותר, אך אם נתמסר ונתמיד לממש את המטרות שהצבנו לעצמנו, התוצאות יהיו נפלאות בס"ד.

הכל מתחיל בשאיפות.

המשגיח בישיבה לצעירים בה למדתי היה חוזר ואומר: "מי שחי כמו כולם- ייצא כמו כולם". ואחד ממרביצי התורה בישיבת קול תורה היה אומר: "שאפתי להיות רבי עקיבא איגר- יצאתי ר"מ בקול תורה... אך מי ששואף להיות ר"מ בקול תורה, לא יהיה ר"מ בקול תורה..."

הוא אומר. ככל שנשאף להגיע רחוק וגבוה יותר, כך נגיע קרוב יותר למטרה. נכון, אולי לא נגיע עד לפסגת השאיפות. אך לפחות לחלק מהם, לפחות ניגע בהם.

רבנו הקהילות יעקב זצוק"ל התברך ביבול גדול של חיבורים. 'קהילות יעקב' על כל הש"ס, ספר על אמונה ובטחון, ספר על סדר פרשיות התורה ועוד. אך לא כולם יודעים שלרבנו הסטייפלר זיע"א היו עוד תוכניות רבות. להוציא חיבור על השולחן ערוך, חיבור על הירושלמי ועוד. לא זכינו לאור מימושם של כל תוכניותיו הרוחניות, אך מי שלא מתכנן, שואף ורוצה, לא מגיע אפילו לחצי מתוכניותיו. מסיבה פשוטה, אין לו בכלל תוכניות....

לאחר השאיפות הכלליות, אנו הגיעים להצבת תוכניות ברורות ומפורטות.

מרכיב חשוב בהשגת הצלחה בחיים הינו הגדרת היעדים אותם אנו שואפים להשיג, הם משקפים את מה שחשוב לנו, מה אנו רוצים להיות, לעשות או להשיג. הצבת יעד מתחילה בחלום, שאיפה להשיג משהו שאנו רוצים. התכנון הוא מפת הדרכים המובילה אותנו ליעד שקבענו לעצמנו. המוטיבציה היא הדלק שיעזור לנו להגיע ולהשיג את היעדים הללו.

כשאדם מציב לעצמו מטרה מוגדרת, יפעלו כל המנגונים המחשבתיים שלו להשגת אותה מטרה. החושים, הרגשות, האינטואיציה, היצירתיות ומנגנון החשיבה המוחי, ישתפו פעולה להשגת המטרה - היעד שהצבנו לעצמנו. בכל אחד מאיתנו

**מרכיב חשוב
בהשגת הצלחה
בחיים הינו הגדרת
היעדים אותם אנו
שואפים להשיג,
הם משקפים את
מה שחשוב לנו,
מה אנו רוצים
להיות, לעשות או
להשיג. הצבת יעד
מתחילה בחלום,
שאיפה להשיג
משהו שאנו רוצים.
התכנון הוא מפת
הדרכים המובילה
אותנו ליעד
שקבענו לעצמנו.
המוטיבציה היא
הדלק שיעזור לנו
להגיע ולהשיג את
היעדים הללו.**

דרשה מדרשן שאינני זוכר את שמו. הוא סיפר שערב אחד הם חילקו בישיבה מנות פלאפל טעימות ומלאות בכל סוגי הפלאפל, הצ'פס והסלטים. כולם נהנו ממנת הפלאפל, חוץ מבחור אחד, שניכר עליו שלא נהנה.

"שאלתי אותו", סיפר אותו דרשן, "למה הוא נהנה מהפלאפל והבחור השיב: 'אמרו שמי יגמור מהר את המנה, יקבל מנה נוספת. אז אכלתי מהר, כדי לקבל את המנה הבאה'..."

והנה לנו לקח נפלא מ...מנת פלאפל. כדי ליישם את התוכניות שלנו, אי אפשר להנות רק מהשגת היעד הסופי. הנפש שלנו לא יכולה לעמוד במטלות רבות, המורכבות מעוד משימה ועוד משימה, רק כדי להשיג את היעד הסופי והמושלם. כדי להגיע ל'מנת פלאפל' שנייה, צריך להנות קודם כל מ'מנת הפלאפל' הראשונה...

למשל, אנשים שהציבו לעצמם יעד ללמוד את כל הש"ס, לא יוכלו לעמוד ביעד הנכסף אם הם יתמוגגו רק כשיגיעו לדרך האחרון בש"ס. כדי להגיע לרגע הזה, עליהם להתחבר ולהינות מכל שורה ושורה, מכל דף גמרא שלמדו, כדי שיצליחו להגיע ליעד הסופי.

שאיפות והצבת יעדים טובים הם כמובן לעסק התורה הקדושה, אך טובים הם לכל תחומי החיים. נוכל להגדיר מטרה ושאיפה ולשרטט תוכנית ברורה, עדיף בכתב, בהשגת מידה טובה, בעבודה על מידה רעה, בנושאים בתוככי הבית, ביחס ותשומת לב בין איש לאשתו ובין בני המשפחה. בתפילה, ביראת שמים, בברכות הנהנין ובברכת המזון, בשמירת הלשון ובכל נושא וענין.

ואפשר להציב תוכניות מוגדרות גם לילדינו. מחנכים אומרים שאחד הכלים הנוספים החשובים בחינוך ילדים הוא לתת להם משמעות ותוכנית מסודרת, להביאם לפסגות קטנות וגדולות ברי הבנה והשגה בהתאם לגילם ולהבנתם. לילד זה יכול להיות הבטחה של: "אם תלמד בחיידר היטב את משניות מסכת ברכות בעל פה, נעשה לך סיום מיוחד בבית עם כל החברים". לבן ישיבה צעיר, שמעביר את ימי 'בין הזמנים' שלו סתם כך, אפשר להציב מטרה, לכתוב קונטרס על נושא מסוים ולהתחייב להדפיסו בכך וכך עותקים. וכן כהנה וכהנה. העיקר לא להישאר ב'כריעה' וב'רביצה', אלא לקום, כמו אריה, ולהמשיך לשאוף, לתכנן, ליצור ולהתקדם...

קיים מנגנון המניע ומוביל אותנו קדימה - אנו יכולים לבזבז את המשאבים שלנו ולנוע בחיים ללא תכלית ומטרה, או שאנו יכולים לגייס את המשאבים והמנגנונים שבנו להשגת היעדים והדברים אליהם אנו שואפים.

יעד חייב להיות מדיד וברור. הקריטריונים להערכת הביצוע צריכים להיות ידועים ומובנים. ישנה חשיבות להגדיר יעד שייתפס כבר השגה. קביעת יעד הנראה כבלתי ניתן להשגה, יוביל לתסכול. יש להגדיר יעדים ברי-השגה, כדי שיהיו אתגר ויניעו לפעולה.

המחויבות ליעד ברמה גבוהה משפיעה על מידת השגתו ועל ההתמדה בשימור ההישג. כלומר, על היעדים להיות מאתגרים. קבע יעדים שתתגאה על השגתם. עם השגתם תחוש את חווית המימוש.

יעד צריך להיות תחום בזמן. עליך ליצור קו זמן או תרשים שעליו תציג בצורה חזותית את יעדיך ואת התאריכים בהם יושגו. כל שלב בדרך להשגת היעד אינו נופל בחשיבותו מהשלב האחרון.

ערוך תוכנית מפורטת להשגת היעד, כולל אבני דרך ולוח זמנים להשגת יעדי המשנה. תכנון טוב מסייע בתחושת הסבירות של היעדים הניצבים בפניך. אל תתכנן תכנונים ארוכי טווח, אלא תוכנית שבועית, חודשית, מקסימום תוכנית שנתית. כך ניתן לשלוט על היעדים ולהשיגם.

דבר שלישי: לא לפחד מכשלונות.

כמו כל שאיפה או תוכנית טובה, תמיד ישנם מפריעים. היצר הרע הוא מלאך המבצע נאמנה את שליחותו, וצריך כוחות נפש גדולים כדי להתמודד מולו. כשמתחילים תוכנית אנחנו מתלהבים ומלאי רצון טוב. אך שגרת החיים השוחקת יכולה להכניס אותנו לנימונם וליאוש. גם אם לא הצלחנו היום ואתמול, עדיין יש את מחר. להישאר תמיד על הגלגל ולא להתיאש, כי בכל מקרה לא עמדנו בקצב היעדים שהצבנו לעצמנו. לא לוותר לעצמנו רק בגלל שאתמול נכשלנו.

נקודה רביעית: לא להביט כל הזמן רק על ההמשך. צריך להנות ולרוות נחת מעצמנו ממה שכבר עשינו.

לפני עשרות שנים, כשהייתי ילדון, שמעתי

ערוך תוכנית מפורטת להשגת היעד, כולל אבני דרך ולוח זמנים להשגת יעדי המשנה. תכנון טוב מסייע בתחושת הסבירות של היעדים הניצבים בפניך. אל תתכנן תכנונים ארוכי טווח, אלא תוכנית שבועית, חודשית, מקסימום תוכנית שנתית. כך ניתן לשלוט על היעדים ולהשיגם.

המשגיח הגה"צ
רבי יחזקאל
לוינשטיין זצ"ל
סיפר למשגיח
הגה"צ רבי שלמה
וולבא זצ"ל
כי קיבל על עצמו
שבעת שהוא
מאחל 'גוט שבת'
לבני הישיבה
העוברים לפניו
בליל שבת,
הוא יכוון לאחל
לכל אחד באמת
שתהיה לו
'שבת שלום'.

הרב ישראל ליוש על ה'עבודת ה' של גדולי ישראל

כ"ה אָמַר ה' זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אֲהַבֶּת
פְּלוּלֹתַיִךְ לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בְּמִדְבַּר בְּאֶרֶץ לֹא
זְרוּעָה" (ירמיה ב' ב')

בפרשיות העוסקות ביציאתו של עם ישראל ממצרים, הבה נתבונן על מבטו של הקב"ה על לכתו של עם ישראל אחריו במדבר. הקב"ה מתייחס לזה כאל 'חסד' שעושה איתו עם ישראל בכך שהוא מסכים ללכת עמו במדבר. הוא מעיד כי ההליכה אחריו בארץ לא זרועה נובעת מאהבה עזה, אהבת כלולות, כחתן וכלה. לעד יקרא לזה הקב"ה 'חסד נעורים' שעשו איתו עם ישראל כשהלכו אחריו במדבר....

ומאליה נשאלת השאלה: מה חסד יש כאן, וכי היה לעם ישראל ברירה אחרת, אחר שהיו משעובדים בפרך ע"י המצריים... הם הרי לא ראו כלל את האור בקצה מנהרת הגלות, ולפתע מבושר להם משה רבינו את בשורת הגאולה ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, אכן הגאולה כוללת הליכה ארוכה במדבר ארבעים שנה, אבל כל זה עדיף מלהישאר תחת שבת מצרים שהשתעבד בהם כרצונו. וכי כל נגאל מסכים להיגאל רק כי הוא אוהב את גואלו אהבת כלולות...?

מיתר עדין במיתרי הנפש נלמד מכאן: אכן עם ישראל סבל מאוד תחת עינויי המצריים, השעבוד תחתם היה קשה מנשוא, סדר יום קשה ומפרך הכולל עבודות בזויות ומשפילות משחר ועד ליל, אך ככל שהורגלו לסבל הגופני נחתם בנפשם מעמדם הנחות כ'עבדים', ובמידה מסוימת היה להם נוח עם זה, כי מעמדו של עבד אינו מחייב כלום. אף אחד אינו מצפה מאדם פשוט ונלוז כעבד להתנהג באופן מכובד...

'עבדא בהפקירא ניחא ליה' - אמרו חז"ל, הוא אמנם עבד וזה קשה, אך הוא נהנה מהפקרות, קל לו לעשות מה שעולה על רוחו, מבלי להתחשב בגינוני כבוד ומלכות המחויבים למי שדרגתם גבוהה משל עבד.

והנה עם ישראל מתבשר בבשורת הגאולה, מחד הם שמחים ומאושרים על יציאת מאפילה לאורה, אך מאידך הם יודעים

שמעתה הם כבר לא יהיו יותר עבדים שפלים ומופקרים, הם נוסקים כעת לדרגת 'בני מלכים' וזה כבר מעמד מחייב, זה תואר שמכריח התנהגות אחרת. מעתה כל מעשיהם ימדדו וישקלו בפלס המלכות, כי מצפים מהם לכבד את מעמדם הרם והנישא, הרי כל פעולה שהם יעשו יכבד או ישפיל את המלכות אותה הם מיצגים.

לכן הליכתו של עם ישראל אחרי מלך מלכי המלכים בארץ לא זרועה, וההסכמה להיות 'בני מלכים', מבטאת את אהבתם העזה כלפיו, כי לולי האהבה, הם היו בוחרים להישאר עבדים ולא היו עוטים על עצמם את גלימת המלכות הדורשת, ולא היו חובשים על ראשם את כתר המלכות המחייב.

חסד עשה העם עם הבורא, כי הרי 'אין מלך בלא עם', וההליכה העיוורת אחריו אל המדבר, הוא הצעד הראשון לקראת היותו לעם במלכותו של הבורא יתברך.

כל סיפור שנספר על ה'עבודת ה' של גדולי ישראל, ישבו משום הוכחת עבודתם במלכותו של מלך מלכי המלכים, אך ליקטנו אחדים המבטאים במיוחד את ענין ה'עבודת'...

המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל סיפר למשגיח הגה"צ רבי שלמה וולבא זצ"ל כי קיבל על עצמו שבעת שהוא מאחל 'גוט שבת' לבני הישיבה העוברים לפניו בליל שבת, הוא יכוון לאחל לכל אחד באמת שתהיה לו 'שבת שלום'.

מאות בחורים עוברים לפניו בכל שבת, ולכל אחד הוא מכווין שתהיה לו שבת טובה, נעימה ומועילה. אין זאת אלא משום שהוא הרגיש כעבד במלכותו, ופעולה פשוטה שהיא שגרה רגילה במעשי האדם, הפכה אצל המשגיח לעבודת ה', למבצע חשוב בפעולות צבא ה'...

כאשר הגיע הגאון רבי שלמן מוצפי זצ"ל לירושלים, הציעו לו ללמוד בכולל, אך הוא סירב בכל תוקף ואמר: 'איני רוצה שהשעון יקבע את זמני הלימוד שלי... איך אפשר לקבוע מראש שעות למנוחה ולאכילה...? וכי אפשר להפסיק את הלימוד בגלל השעון...?' כך מרגיש 'עבד ה'". הוא חש כי אין לו אדון מלבד אדנות ה"ת, מסגרת כולל או שעון לא יהיו אדוניו...

בערוב ימיו של הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל, אחר שלקה בשני אירועים מוחיים קשים מאוד, עבר להתגורר בבית אחת מבנותיו.

בוקר אחד, לאחר שעבר עליו לילה לא קל, התקשה נכדו להעיר אותו לתפילת שחרית, 'סבא... סבא...!!' קרא הנכד בקול, אך אין כל תגובה... רבי שלום שקוע בשינה עמוקה... 'נגעתי קלות על השמיכה שלו' - מספר נכדו - 'אך הוא לא התעורר, גם נגיעות משמעותיות יותר, וגם כאשר קראתי לנכד אחר שיעזור לי במלאכתי, לא הצלחנו להעיר את גופו המיוסר של סבא משנתו העמוקה...'

כאשר נכנסה לחדר וראתה את ניסיונותיהם של הנכדים להעיר את אביה, אמרה להם: "אני אראה לכם כיצד מעירים את אבא...". ניגשה הבת למיטה וקראה בקול: "אבא! זמן קריאת שמע! עוד כמה דקות סוף זמן קריאת שמע...!".

מיד, פקח רבי שלום זצ"ל את עיניו, הסיט בה את השמיכה מעל גופו, וכשחבלי שינה על עיניו, הגביה את רגליו והתיישב על המיטה, הוא הביט על שעונו בכאב וקרא: "אוי! אוי! למה לא אמרו לי? הלא בעוד כמה דקות סוף זמן קריאת שמע...".

רק כאשר בני הבית אמרו לו שיש עדיין די זמן לקרוא קריאת שמע, נרגע רבי שלום והודה להם על שהעירוהו בזמן, ובדחילו ורחימו ניגש לקבל עליו עול מלכות שמיים...

אין זה אלא כי רבי שלום היה עבד ה' בכל מאודו, ועד זקנה ושיבה לא השיל מעצמו את עול עבודתו, וכשרק הזכירו לו את עבודתו קפץ כנשון נחש לעבוד את בוראו...

**ביום חמישי
החולף, בין
מנחה למעריב
בשטיבלאך
של קרית צאנז
שבנתניה,
עצר אותי
לשיחה קצרה
אחד מטובי
המחנכים, הרב
שלמה בעלז
שליט"א**

הרב יקותיאל גנזל בתובנות הינוכיות מיוחדות

ביום חמישי החולף, בין מנחה למעריב בשטיבלאך של קרית צאנז שבנתניה, עצר אותי לשיחה קצרה אחד מטובי המחנכים, הרב שלמה בעלז שליט"א, והעמיד על קולמוסי מספר תובנות מהדהדות שכל אחת מהן שווה טור בפני עצמו.

בין הדברים הוא סיפר לי:

לפני שנים רבות כשהייתי צעיר ממש, אולי אפילו בחרו חלפתי פעם ליד יהודי ישיש מאוד, כבן שמונים או אפילו תשעים שנים. הישיש היה כפוף כולו והלך בפסיעות איטיות וסוחטות מאמץ. עודי חולף לצידו, הרמתי את קולי וכיוונתי לדציבל הנשמע גם למי שאוזניו כבדו מזוקן ואמרת: "צפרא טבא רב אברהם".

נעצר הישיש, הרים את ראשו בקושי רב והביט בי מבין גביני עיניו, באמרו:

"אה, יעצט ווייס איך אז איך לעב!", עכשיו אני יודע שעודני בין החיים.

קפצתי לאחורי למשמע האימרה הנוקבת. והוא הסביר לי: "אני פוסע לאיטי בכבודות ואנשים רבים כל כך עוברים על פני. בחורים ואברכים שאצים ורצים ברגליהם, ואין איש שיעצור לרגע ויברך אותי בבוקר טוב או בצהרים מאירים. לעיתים אני חושב לעצמי שאולי כבר עברתי ובטלתי מן העולם. אולי כבר איני חי ואיני ראוי להתייחסות. עכשיו כשמישהו נעצר לידי ומברך אותי ואף קורא בשמי, אני שמח לקבל אות חיים, אות שאני חי".

את הסיפור הזה מרבה ר' שלמה בעלז לספר לתלמידיו, וכעת לכל הקוראים גם יחד, כשהתובנה כל כך נוקבת: עלינו להפסיק להיות מכונסים בתוך עצמנו. הבה נהיה אנשים מאירי פנים, לא רק לישישים אלא גם לצעירים. נדע לברך כל אדם לשלום, להאיר פנים לכל יהודי שאנו פושים, קל וחומר בתוך השכונה שלנו, בתוך הישיבה או בית הכנסת, מקומות הלימודים או היכן שרק לא יהיה.

בעיצומו של יום הלימודים בתלמוד-תורה, יוצאים הילדים להשתובב ב'הפסקה', והם משחקים 'משחק מלחמה'

מעשה בשני מאורותיה של העיר וילנה, רבי שאול רב העיר, ורבי שרגא פייבוש, מגיד המישרים, אשר צעדו יחדיו ברחובה של עיר ושוחחו ביניהם בדברים העומדים ברומו של עולם. בתוך הדברים שוחחו אודות המקובל שצדיקים אשר חיו עמנו בעולם הזה בדורנו, הם, בעלותם השמיימה, מתמנים להיות הדיינים ב'בית דין של מעלה' והם ידנו אותנו, בני דורם.

יהודי שפסע בסמוך לשני הצדיקים ושמע את דבריהם, התערב בשיחתם וביקש:

"אם כן, אתם, גדולי הדור, תדונו אותי כבר עתה! כעת, כאן, בעולם הזה!"

רבי שאול פנה אל היהודי והמשיל לו:

בעיצומו של יום הלימודים בתלמוד-תורה, יוצאים הילדים להשתובב ב'הפסקה', והם משחקים 'משחק מלחמה', אחד הילדים הוא הגנרל וחבריו הם החיילים הסרים למשמעותו. עם תום ההפסקה, מסיימים הילדים את המשחק והם חוזרים לכיתה, גם הגנרל וגם החיילי יושבים כעת שווה בשווה לפני המלמד. בעיני המלמד לא קיימים חוקי המשחק ויכול להיות שבעיניו, אותו ילד שהיה 'חייל זוט' במשחק, הוא המעולה שבין התלמידים, ודווקא אותו 'גנרל' של ההפסקה, אינו אלא תלמיד פחות נחשב.

חתם רבי שאול את דבריו בענוותנות:

"כאן בעולם הזה נדמה לך שאני ורבי שרגא פייבוש ה'גנרלים' ואילו אתה 'סתם חייל פשוט'. אבל לא כן בעולם העליון, שם 'עליונים' למטה ותחתונים למעלה'. יכול להיות שכאשר המשחק כאן בעולם הזה יגמר ואנחנו נעלה לשם, אל חיי האמת, נראה שדווקא אנחנו אין אנו אלא חיילים פשוטים ודווקא אתה תהיה הגנרל הגדול בך יבחר הקב"ה לשבת בבית הדין של מעלה. ומי יודע, אולי דווקא אתה תהיה זה שישפוט אותנו שם, לעילא ולעילא".

תשמעו סיפור מוזר, על הפתעה במעטפה

"תשמע סיפור מוזר", השיח לי רַע לפי תומו.

באותו בוקר כשהוא רוקן בספונטניות את תיבת הדואר שלו, הוא גילה בה (בין החשבונות והתביעות) מעטפה אחת חפה מכיתוב. בתחילה הוא חשש, לא יודע כמה בטיחותי לפתוח מעטפה שלא מצוין עליה מאומה. בסוף הוא החליט לפתוח (אחרי שמישש והרגיש שיש בפנים דפים ולא קליעים).

ותפתח המעטפה וימצאו שם חמשה שטרות מגוהצים בני מאתים שקלים. בסך הכל: אלף שקלים.

מיששו אצבעותיו בתוך המעטפה ושלו מתוכה פתק, עליה נכתב (אני מעתיק מילה במילה):

"בס"ד. אנחנו לא מכירים, והתיבה נבחרה באופן ספונטני ממש. תעשו עם הכסף הזה דבר שישמח אתכם".

הוא שמח מאוד (מי לא שמח לקבל מעטפות כאלה) וכנראה שגם עשה עם הכסף משהו ששימח אותו (אם תרצו ממש לדעת, הידיד מתגורר בבני ברק, אז בני ברקים, תעקבו אחר הנעשה בתיבת הדואר שלכם).

שמעתי את הדברים ושמעתי גם את הסאב־טקסט שלהם, המילים שבין השורות:

כל אחד מאיתנו שמקבל פתאום מתנה כזאת, גם אם היא לא מכוונת אליו, ולא הגיעה מלב אוהב ומכיר, הוא שמח ומאושר. הוא פותח את היום ברגל ימין של ממש. אבל אם נתבונן מעט ניווכח שאכן כן, כל אחד מאיתנו מקבל מידי בוקר מתנה ענקית, הרבה יותר מאלפיה של שקלים. כל אחד מקבל את הנשמה הקדושה, מתנה מאת מלך חי וקיים שמחזירה לתוכנו. והמתנה הזאת אינה אקראית, הגוף שלנו לא נבחר באופן ספונטני.

רבון העולמים החזיר לנו אישית את הנשמה ובכך הוא כמו אומר לכל אחד ואחד מאיתנו: "אני מאמין בך. אני צריך אותך ליום אחד נוסף. אני רוצה שתחיה את היום הזה".

מודה אני לפניך - - -

(מתוך המבשר יא ו י"ז טבת תשפב)

**בהסכם היה כתוב שאת הכסף
הוא לא מבקש מההורים רק
מהכסף האישי שלו, שהוא חסך
מדמי החנוכה שהוא קיבל וכדו'.
הילד חתם על ההסכם, ולמחרת
איחר ביותר מרבע שעה...
"הסכמים צריך לכבד", אמרתי לו**

הילד מתקשה לקום בזמן? ומתי הוא הולך לישון???

הרב עמרם בינעט עם מספר עצות לסדר יום תקין.

אחת ההתמודדויות הקשות ביותר עבור חלק מהמשפחות, זאת ההתמודדות עם העמידה בזמנים בשעות הבוקר.

בבתים רבים הילדים יוצאים ללימודים בחיפזון של כמש, את הסנדוויץ' הם מחזיקים ביד אחת, ואת השקית בידם השנייה, תוך כדי התדרדרות מהירה במורד המדרגות הם משחילים את הכריך פנימה. הפאות קצת מפוזרות, על הסנטר עוד ניכרים שרידי השוקו או הקפה שהם שתו רק לפני רגע, והדלת הנטרקת אחריהם כשהם יוצאים במרוצה, מספרת על הלחץ העצום שהם חווים ברגעי האימה הללו, כשהם מתחרים במחוגי השעון ומנסים להגיע אל תלמוד התורה או לבית הספר, לפני שישמע הצלצול המבשר על פתיחתו של יום לימודים חדש.

בעבר היה הדבר מאוד מובן. היו ילדים שלא אהבו את תלמוד התורה ואת בית הספר. איבה עמוקה שררה בינם ובין ספסל הלימודים. הם היו נכונים לקיים בכל רגע נתון את מאמר חז"ל על תינוק הבורח מבית הספר, ועל זרועותיהם היו 'עיטורי גבורה' שסיפרו על מעלליהם בימים הקודמים, ועל הטיפול הכואב שהעניק להם המלמד, ושהוציא להם את החשק מלחזור פעם נוספת על אותם מעללים, ובכלל, מלחזור לתלמוד התורה...

אבל בימינו, רוב רובם של הילדים אוהבים את תלמוד התורה ואת בית הספר. הבנות נהנות מ'תוכניות' בלי סוף, והבנים נהנים גם הם מתחרויות ומבצעים בלי סוף. המלמדים למדו לדבר עם הפה ולא הגפיים, והילדים למדו לאהוב את השוהות בתלמודי התורה.

ובכל זאת, מספר האיחורים לא פחת, הילדים ממשיכים לאחר, ובכל תלמוד תורה מתמודדים עם התופעה הבעייתית הזאת, בכל יום מימות השנה, למעט ביום הראשון של שנת הלימודים.

למה זה באמת קורה???

אחרי שנים רבות בתחום ההוראה שמת לי לב לדבר מאוד מעניין, בדרך כלל הילדים הגדולים בבתיהם, סובלים פחות מהבעיה הזאת. הילד השני בבית או הילד שלישי, ברוב המקרים לא יסבלו מאיחורים. לפעמים דווקא הילד הבכור כן סובל, כי הוריו עוד לא למדו להתארגן, אבל אחרי פעם או פעמיים שמעירים להם הם מצליחים להתאים את עצמם.

הבעיה היא עם הילד השישי השביעי והשמיני, אלו כבר גדלים ב'בית של גדולים', יש בבתיהם חגיגות כל לילה, האחים הגדולים מסרבים ללכת לישון בזמן, יש מלחמה תמידית בינם ובין ההורים, הקטנים לומדים מהם, וגם מתקשים מבחינה טכנית להירדם כשבבית עדיין יש פעילות ערה.

בבתים שבהם כבר מחתנים את הילדים הגדולים, הבעיה מחריפה שבעתיים. הזוגות הצעירים מגיעים לאכול ארוחת ערב אצל ההורים, כולם מתגודדים סביבם ומתרגשים לקראתם, כשמגיעים גם אחיינים קטנטנים זה בכלל הופך לסיפור בפני עצמו, והבית כולו מתהפך לפי גחמותיהם של הזוגות הצעירים.

הבעיה הופכת קשה מנשוא, הילדים הולכים לישון באחת עשרה, שתיים עשרה, ואפילו מאוחר יותר. להורים כבר אין כח לעמוד על המשמר, ובבוקר הם משלמים על כך בריבית דריבית, הילדים עייפים, מתקשים לפקוח את עיניהם, וממילא גם רצים ללימודים רק ברגע שאחרי האחרון.

הטלת אחריות

אנחנו כמחנכים, לא יכולים לאכוף את שעת השכיבה לישון. איך אמר לי פעם מלמד ותיק "בקושי אני מצליח להשכיב את הילדים שלי בזמן, אתה חושב שיש סיכוי שאצליח לעשות זאת לכל תלמידי הכיתה שלי???"

לכן אנחנו מתמקדים בעיקר בשעת ההגעה ללימודים. אם ילד מגיע בזמן עושים לו 'וי' גדול, ואם הוא מאחר, מתחילים להעיר לו ולדרוש ממנו ולבסוף גם להעניש אותו בליט ברירה.

אבל שורש הבעיה הוא בלינה, בשעה שבה הילד הולך לישון, ולכן אני תמיד אומר להורים שעושים מבצע לילדים שיקומו בזמן ושיתארגנו בזריזות וכדו': הפסיקו, אל תתעסקו עם הבוקר. תשקיעו בערב והבוקר יסתדר ממילא. אם תגרמו לילדים להיכנס למיטה בזמן סביר לאורך תקופה, תראו שהם מתרגלים לקום בזמן ולהתארגן בנינוחות וברזיונות הנדרשת.

לפני כמה שנים היה לי סיפור עם ילד שאיחר יום אחר יום במשך תקופה, הזהרתי אותו שאם זה לא יפסיק אצטרך לנקוט בהליכים לא נעימים, הוא הבין והפנים אבל המשיך לאחר. משראיתי שאין ברירה, ניסחתי הסכם בכתב ביני ובינו, ובו נכתב שאם הוא יאחר שוב ברבע שעה או יותר, הוא ישלם לי עשרה שקלים, קנס על האיחור. בהסכם היה כתוב שאת הכסף הוא לא מבקש מההורים ולא לוקח מהם גם אם הם רוצים לתת לו, רק מהכסף האישי שלו, שהוא חסך מדמי החנוכה שהוא קיבל וכדו'. הילד חתם על ההסכם, ולמחרת איחר ביותר מרבע שעה...

"הסכמים צריך לכבד", אמרתי לו, "אני רוצה שתחזור הביתה, תפתח את המגירה שלך, תוציא עשרה שקלים מכספי החיסכון שלך ותביא לי אותם בבקשה, בלי זה אתה לא נכנס לכיתה".

אחרי כמה דקות קיבלתי טלפון נסער מאמו של הילד שהתקשרה למוזכרות של החיידר ודרשה לדבר איתי בדחיפות. "הוא לקח את זה בצורה מאוד קשה", היא אמרה לי, "אני רוצה לתת לו עשרה שקלים משלי, והוא התחייב שזה יהיה מהכסף שלו, אולי תוותרו ואני אתן לו את הכסף!!!"

אני הכרתי קצת את האמא הזאת ממקרים קודמים, וידעתי שהיא מאוד מאוד אוהבת את הילדים ולא מוכנה לקבל את זה שקשה להם לפעמים ושזה דרך העולם וכדי לחנך אותם צריכים לפעמים ללכת איתם בצורה קצת יותר קשוחה. החלטתי להתעקש, ולמרות כל התחנונים שלה, עמדתי על שלי, הילד התחייב להביא עשרה שקלים, הוא יביא אותם מכספו שלו, אחרת הוא לא נכנס לכיתה...

אחרי חצי שעה הגיע הילד... בעיניים מושפלות הוא נתן לי מטבע של עשרה שקלים, ואני פתחתי את הארנק והכנסתי אותם פנימה מול עיניו.

תיארתי לעצמי שהילד חושב עלי מחשבות מאוד לא נעימות בלבד, אבל המשכתי בסדר היום כרגיל, ורק בסופו של יום הלימודים, כשהילד כבר שכח מאותם עשרה שקלים שהוא שילם לי בבוקר, החזרתי לו את הכסף ואמרתי לו: "את הכסף שלך איני צריך, אני רציתי שאתה תישא באחריות לאיחור שלך, ואני חושב שאת המסר הבנת היטב, עכשיו אתה יכול לקחת את הכסף, אבל מכאן ולהבא אני רוצה לראות שאתה מקפיד להגיע בזמן".

באותו ערב קיבלתי טלפון מלא שירות ותשבחות, האמא שלחה לי גם מתנה יפה כמה שבועות לאחר מכן, כשראתה כמה הפעולה הזאת השפיעה על הילד שלה, וכמה שהוא למד מאז לקום בבוקר, וגם לאהוב את המלמד שהכריח אותו לעשות זאת...

"הסכמים צריך לכבד", אמרתי לו, "אני רוצה שתחזור הביתה, תפתח את המגירה שלך, תוציא עשרה שקלים מכספי החיסכון שלך ותביא לי אותם בבקשה, בלי זה אתה לא נכנס לכיתה".

אחריות כפולה

לגופו של עניין אני רוצה לחלק את נושא ההליכה לישון בזמן ונושא הקימה בזמן, לשני חלקים. יש את החלק הסביבתי שזה החלק של ההורים. תפקידם וחובתם של ההורים לאפשר לילד ללכת לישון בזמן, הם צריכים לדאוג שהבית יהיה שקט, ושהילדים ייהנו מכל התנאים הנדרשים כדי שיוכלו ללכת לישון בזמן באופן קבוע, מדי יום, בלי שינויים וחרגות מלוח הזמנים.

החלק השני זה לחלק האחריות של הילד. ההורים והמחנכים צריכים לדאוג שהאחריות לקום מוקדם תהיה מוטלת על כתפיו של הילד עצמו. אני לא אומר שלא צריכים להעיר אותו, אני לא אומר שלא צריכים לזרז אותו לפעמים, אבל עיקר האחריות צריכה להיות מוטלת על כתפיו.

לפעמים עצם הטלת האחריות על הילד גורמת לו להתנהג בצורה בוגרת הרבה יותר ואחריות הרבה יותר.

אני אספר כאן עוד סיפור קטן שימחיש את זה היטב: היה זה לפני כשנתיים, היה לי תלמיד שאיחר הרבה, ומבירורים שעשיתי עם ההורים שלו התברר לי שמאוד קשה להם 'לזרוק' אותו למיטה בלילה, אין להם כל כך את הסמכות, הילד מנצל את זה ו'חוגג' עד שעה מאוחרת מאוד.

הצעתי להם הצעה מאוד מפתיעה: הרי לילד יש אח צעיר ממנו בשלוש שנים, אני רוצה שתטילו עליו את האחריות להשכיב את אחיו לישון בזמן!!!

הילד צריך לדאוג שאחיו יישן בזמן וזה אומר שהוא צריך שחדר הילדים יהיה מאורגן, שהמיטות תהיינה מוצעות ומסודרות לשינה, שהבולר יידלק והמים באמבטיה יהיו חמים שעה לפני זמן השינה שלהם, ולהדליק את המזגן על חימום בחדר הילדים חצי שעה לפני שהולכים לישון כדי שיהיה נעים לשהות בו גם אחרי יציאה מהמקלחת.

תפקידו של האח הגדול מבין השניים לדאוג גם שבחדר יהיה חושך מוחלט החל משעת כיבוי אורות ובמשך כל הילה, ואם מישחו חייב להוציא משהו מהחדר, הוא מבקש את זה ממנו, והוא יוציא את זה בשקט בלי להפריע לאחיו להירדם...

אם לא די בכך, אני רוצה שבבוקר הוא יהיה אחראי לזרז את אחיו להגיע בזמן לתחנה שבה הם ממתינים להסעה.

ההורים הסתכלו עלי כמו על מי שנסתרה בינתו, אבל אני הוספתי עכשיו עוד נקודה אחת לדרישות שלי: "בדרך הביתה", אמרתי להורים, "כנסו לחנות הצעצועים הגדולה, והצטיידו במתנה יפה עבור הילד היותר גדול. שימו אותה מעל המקרר בביתכם, ותגידו לו שאם אחיו יהיה מאורגן להסעה בזמן במשך השבועיים הקרובים, ולא יאחר אותה אפילו פעם אחת, המתנה הזאת יורדת מהמקרר ועוברת לידיים שלו!!!".

בעצם שילבנו כאן שני חלקים, קודם כל עשינו לילד מבצע עם מתנה, המחשנו לו את המתנה באופן תמידי בכך שהיא ניצבה נגד עיניו לכל אורך תקופת המבצע, אבל בעיקר הטלנו עליו אחריות לא רק לעצמו אלא גם לאדם נוסף, אחיו הקטן ממנו.

השילוב הזה עבד בצורה נפלאה, הילד פשוט הפך לילד אחר, הוא ארגן את החדר וסידר את המיטות והדליק את הבולר בזמן ואת המזגן, ושמו על השקט ונרדם יחד עם אחיו בשעה מוקדמת, וכך לא היתה להם שום בעיה לקום בבוקר מוקדם מספיק כדי להתארגן בנחת ולהגיע לתחנת בזמן.

כשהסתיים המבצע אחרי שבועיים, הוא קיבל את הפרס והמשיך באותו סדר יום, כי ההרגשה של 'להיות אחראי' קסמה לו לא פחות מהפרס. הוא הרגישה בוגר וחשוב, יש לו תחום אחריות, הוא חייב לדאוג שאחיו יישן בזמן ויקום בזמן...

**"הנעליים שלך
מלוכלכות",
אמרת לי, וקיוויתי
שהוא לא ייעלב.
לשמחתי הוא הבין
את הטריק ומיהר
להשיב לי: "אז אל
תסתכל עליהן...".**

על תרגולת ומוכנות תמידית לקראת רגע האמת.

הרב אייזיק רוזנבלום

אייזיק בן ה-13 היה שבור ורצוף. לא מכבר נחגגה שמחת בר המצווה שלו בהתרגשות גדולה. קהל גדול לא השתתף בגלל הגבלות הקורונה, אבל ההתרגשות אינה תלויה במספר המשתתפים, אלא בדברים אחרים לגמרי, שלא חסרו במקרה שלו.

מצאתי לפני בחור פיקחי ומבין עניין, הוא נמצא בתחילת דרכו בישיבה, ולכאורה יש לו את כל הכלים הנדרשים כדי להצליח בלימודיו בסייעתא דשמיא. הוא מוכשר, חכם, אין לו בעיות קשב מיוחדות, הזיכרון שלצו סביר לחלוטין, עם קצת מאמץ ויגיעה הוא יגיע רחוק בעו"ה.

אז למה הוא היה כ"כ שפוף? בגלל בחור אחר שלומד אתו בשיעור, ופשוט יורד לו לחיים.

בכל פעם שהוא עובר על ידו, הבחור ההוא זורק הערה עוקצנית. פעם הוא לועג לכך שאייזיק קצת פחות גבוה ממנו, פעם לזה שהסוודר שלו קצת שונה, פעם הוא מעיר לו על כך שהנעליים לו לא מצוחצחות.

"מה בעצם מציק לך", שאלתי את אייזיק, "הרי הבחור הזה מעיר לך הערות מטופשות למדי. הטענות שלו הן לא הכי חכמות בעולם, גם הנעליים שלו לא תמיד מצוחצחות כראוי, ואולי הוא קצת יותר גבוה ממך אבל הרי ברור לך וגם לו שקומתו של אדם אינה סיבה ללעג בקרב אנשים שמנת המשכל שלהם אינה נמוכה במיוחד.

"אז מה באמת מציק לך? למה אתה כל כך לוקח את זה ללב???"

אייזיק חשב מעט, ולאחר מכן ענה לי תשובה: "אני מרגיש שהוא תמיד מצליח לתפוס אותי כשאני לא מוכן, הוא תמיד תוקף בהפתעה, ברגע הכי לא צפוי. אני כבר לא יודע מתי הוא יתפוס אותי, ומה תהיה ההערה הבאה שלו.

"נכון, אחרי שהוא מעיר לי אני חושב על זה קצת ומבין שההערה שלו אין בה שום דבר, אבל זה לא מיד. קודם כל אני נרתע לאחור, נעלב קצת, מאבד עוד קצת מהביטחון העצמי שלי, ורק לאחר כן אני אוסף את השברים ומתעודד מזה שהוא דיבר שטויות. בכל פעם אני נשאר עם עוד קצת נוק, עד שבסוף התחלתי לפחד ללכת לישיבה, אני לא יודע מתי הפעם הבאה שהוא יציק לי..."

שמעתי את דבריו של הבחור הנבון, ושאלתי אותו אם הוא למד פעם בספר 'השל"ה הקדוש'. תשובתו היתה שלילית, הוא שמע על השל"ה הקדוש, הוא יודע שזה ספר חשוב מאוד, אבל הוא עוד בחור צעיר, רק בן 13, וטרם היתה לו הזכות ללמוד בתוך הספר.

"קמתי ממקומי, ניגשתי לארון הספרים ושלפתי כרך של השל"ה הקדוש, לקראת סוף הספר מופיע שם חלק שנקרא 'תורה שבעל פה' ובו מאמרים רבים שאחרון שבהם הוא מאמר 'עשרה הילולים' הכולל עשרה שערים. הראשון שבהם הוא 'שער הייחוד', ובתוכו מביא השל"ה הקדוש הגה"ה, עם הסבר נפלא על עניין 'מסירות נפש' על קדושת השם.

כותב השל"ה הקדוש מזה זה מסירות נפש? רק אדם שמגיע לידי ניסיון של עבודה זרה וכדו', ומסכים למוות כדי שלא לעבור על ג' חמורות הוא מוסר את הנפש? ומי שכל ימיו לא התנסה בניסיונות הללו לא מסר את נפשו???

לא ולא!!!

אומר השל"ה הקדוש שמסירות נפש יכול כל אדם למסור את נפשו על קדושת השם בכל יום ואפילו פעמים רבות ביום? איך? על ידי כח הדמיון.

האדם צריך לדמיון שמעמידים אותו בפני עבודה זרה ומצווים אותו לעבוד אותה, והוא מסרב בתוקף וצועד אל האש. הדמיון צריך להיות כל כך חזק, כותב השל"ה הקדוש, עד שהאדם המוסר את נפשו ירגיש את חום האש על בשרו!!! כך גם את שאר העונשים שבהם מענישים אותו כביכול, בעודו מדמיון זאת, בגלל שסירב לעבור על מצוות התורה, ובכל פעם ידמיון זאת בצורה אחרת, וירגיש את הדבר.

מסביר השל"ה הקדוש: לזה התכוון רבי עקיבא כשסרקו את בשרו במסרקות של ברזל ואמר קריאת שמע, שאלו אותו תלמידיו רבינו עד כאן? והשיב להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה... הכוונה, אומר השל"ה הקדוש, שהוא הצטער באמת, כי הרגיש את מסרקות הברזל על בשרו הרבה קודם לכן, עשרות שנים הוא הרגיש וסקילה ושריפה וכל מיני מיתות משונות, ולכן כשבא לידי קיום המצווה הוא עשה זאת בשמחה ולא היה לו כל קושי בדבר!

**

איציק קרא את הדברים יחד איתי ומאוד הקשיב. אכן פשט נפלא, הדרכה יוצאת דופן של השל"ה הקדוש.
"ואיך זה קשור אליך?", שאלתי אותו???

הוא לא ידע מה לענות...

התשובה היא, הסברתי לו, שאדם צריך להיות מוכן לתרחישים מסוימים, בצורה כזאת שכשהם יבואו הוא כבר יהיה מתורגל.

בכל מקום בעולם עושים תרגילי מוכנות והיערכות למלחמה. למה??? בבתי הספר ותלמודי התורה משמיעים מדי פעם אזעקה או צלצול שנועד לדמות אזעקה, והילדים צריכים לרדת בסדר מופתי אל המקלט, כתי ח' במדרגות האלו, כיתה ז' במדרגות ההם, אלו הולכים למקלט הגדול אלו למקלט הקטן...

למה צריך לתרגל את זה? לא חבל על הזמן? אפשר להסביר להם, "ילדים, אם יש אזעקה אתם יורדים לשם, נכנסים למקלט הזה, ומחכים בפינה השמאלית".

אלא מה? אם תישמע חלילה אזעקה, הילדים לא יזכרו מה שאמרו להם ואת ההוראות שנתנו להם, אבל את התרגול הם כן יזכרו, וככל שהתרגול יהיה יותר תדיר ויותר רציני, כך הם יגיבו בצורה מהירה יותר וייצמדו בצורה טובה יותר להוראות.

ולכן, הסברתי לאיציק, אם הבעיה שלך היא שבחור כלשהו תופס אותך כשאתה לא מוכן, מה שצריך לעשות זה לתרגל. לתרגל מפגשים. התרגול יכול להתבצע אפילו בדמיון שלך, כמו המעשה עם רבי עקיבא, וככל שתהיה מוכן טוב יותר, כך תגיב בצורה טובה ביותר ברגע האמת.

**

אנחנו נעשה חמישה תרגילים, הוספתי ואמרתי לו, אני אטיח בך 'עלבונו', ואתה תדחה אותם מהר ככל האפשר בטענה שהם שטויות והבלים, אתה מוכן???

איציק הסכים ואני התחלתי.

"הנעליים שלך מלוכלכות", אמרתי לו, וקיוויתי שהוא לא יעלב. לשמחתי הוא הבין את הטריק ומיהר להשיב לי:
"אז אל תסתכל עליהן...".

"גם המכנסיים שלך קצרות מדי", הוספתי ואיציק שנכנס לאווירה מיהר לענות לי: "טוב, זה בגלל שאני גדל מהר...".

"מה זה העט הזה? לא יכולת להשקיע עוד ארבעה שקלים ולקנות משהו טוב יותר???", איציק: "מה החקירות האלו? אתה רוצה לעבוד במשטרה?".

ראיתי שהוא הבין את העניין, והמלצתי לו, מעכשיו תתרגל בבית, בינך ובין עצמך, תעליב את עצמך ותשיב לעצמך תשובות מיידיות, בלי לחשוב... אחרי שתעשה זאת במשך שבוע, כל יום פעמיים ביום למשך חמש דקות, תתחיל ליישם את השיטה גם מול החבר המציק. ברגע שהוא 'עוקץ', תהדוף את העקיצה באופן מידי, ואני מבטיח לך שאחרי כמה ניסיונות, העקיצות האלו פשוט ייעלמו, כשהוא יראה שאין ל'ברכה' שלו על מה לחול, הוא יפסיק 'לברך' אותך, ויחפש לעצמו קרבן אחר או תעסוקה חלופית...

**

בפגישה הבאה שלנו, איציק הגיע מחויך ומאושר... אני רוצה לומר לכם, הוא פתח את השיחה, "הרווחתי שני דברים... קודם כל הצלחתי להתפטר מהבעיה שהציקה לי כל כך, ובנוסף, למדתי להכיר ספר חדש, ומאו אני לומד כל יום במשך כרבע שעה בשל"ה הקדוש, ונהנה מכל רגע...".

שמחתי כמובן לשמוע על כך ואמרתי לו ששיטת התרגול הזאת נכונה לא רק למסירות נפש, ולא רק להתפטרות מחבר מציק. השיטה הזאת טובה גם להתגברות על הכעס, הוא טובה גם להתגברות על גאוה ועל כל מידה רעה באשר היא.

וזה בעצם עוד הסבר למה שאמרו חז"ל 'קדש עצמך כמותר לך', כי אדם שמתרגל לפרוש ממה שמותר לו, לוותר על הרצונות שלו ולהתגבר על החשק העולה בו לאכול מאכל פלוני או לעשות מעשה אלמוני, בקלות רבה יוכל אותו אדם להתגבר על מה שאסור ועל מה שאינו רצוי בעיני ה' יתברך.

מדורו של הרב אליעזר (לייזר) רוט

להשתכר מבית היין

פנינים של חינוך
והנהגה טהורה
חמעשי רבותינו
גדולי הדורות

**אבל האמא פרצה
בבכי והסבירה
שהיא רוצה לרשום
אותו לישיבה
שממנה לא יהיה לו
קל לחזור הביתה.**

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: אמהות יהודיות- גם בתקופתנו- ניחנו במסירות נפש בכל מה שקשור לחינוך ילדיהן, והן מגלות נכונות להגלותם למקום תורה, גם אם הדבר יקח מהן, מהאמהות, את האפשרות להיות קרובות אל הילדים.

אחת מהן הייתה אמו של רבי דב כהן זצ"ל, מגידוליה של ישיבת חברון, שנפטר בסוף שנת תשס"ה.

ילד אמריקני מפונק היה רבי דב, וכאשר שלחה אותו אמו לישיבה באמריקה, הרי כעבור תקופה קצרה חזר הנער הביתה,

מה עושה אם שכזו, הרואה את בנה יקירה שב לביתו וכולו מלא בגעגועים אליה, אל האמא?
 אם אמא רגילה היא, גם נפשה יוצאת אליו, היא מחבקת ומנשקת אותו בחום, ומשאירתו בבית, כדי שיתחמם עוד כמה שנים לצידם של ההורים, ורק אחר כך, אם יהיה כשיר, תשלחהו לשיבה. ואם אמא של מסירות נפש היא, מחפשת לו ישיבה שממנה כבר לא יהיה לו כל כך קל לחזור הביתה, ולכן יש יותר סיכויים שישאר ללמוד, ובהתמדה.

נוטלת אמו הצדקנית של רבי דב כהן את בנה בידיה, מעלתהו לארץ ישראל, ונוטעת אותו ב... ישיבת חברון בעיר חברון, והוא בן שלוש עשרה וחצי בלבד.

כאשר הגיעה אתו לשיבה, הביטו הגאונים ראשי הישיבה בנער הרך והענוג שאחז בידיה, ולא ידעו האם כשהיא אומרת שבכוונתה לרושמו לשיבה, היא מתכוונת לכך ברצינות...

מעולם לא התקבל לשיבה בחור בגיל כל כך צעיר, אלא אם כן היה זה נער שהתגורר בעיר חברון עצמה. לקבל תלמיד מעיר אחרת, ועוד מארצות הברית, בגיל שכזה - לא היה בחשבון כלל.

אבל האמא פרצה בבכי, ופרטה בפני ראש הישיבה את מניעיה לצעד זה, והסבירה שהיא רוצה לרשום אותו לשיבה שממנה לא יהיה לו קל לחזור הביתה.

משראו את מסירות נפשה של האם היקרה, המוכנה לעזוב את בנה בארץ ישראל ולשוב לאמריקה, ובלבד שיגדל בתורה השתכנעו הגאונים וקיבלוהו לשיבה.

גם הנער עצמו, משראה עד כמה מתאמצת אמו להנחיל לו את אהבת התורה, גדל ונעשה לאילנא ברבא.

גם על אמו של מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר מסופר שכשהגיע הזמן להכניס את בנה לשיבה, הסתפקה לאיזה ישיבה להביאו.

האמא בעצמה הלכה לכמה ישיבות ובדקה את הנעשה בהן, ולאחר שבועיים תמימים של חיפושים חזרה ואמרה לבעלה שנראה לה שעדיף לשולחו לשיבת וולוז'ין.

"כמה מצאת דווקא שם?" שאל הבעל.

והאמא הגדולה השיבה שגילתה שהספסלים שם צרים יותר מבכל ישיבה אחרת, ולכן גם אם ירדם לפעמים באמצע ה'סדר', הוא יתעורר יותר מהר...

(מתוך הגדה של פסח חשוקי חמד)

תשמעו מה הם עשו: ליד המדרגות שעולים לבית הכנסת בבתי ברודא, הם תלו תמונה של אותו רב... והנערים ערכו ביניהם תחרות

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל:

תשמעו מעשה. הייליגער רבי איסר זלמן מלצר זכרנו לברכה, בהיותו בחוץ לארץ היה הרב של העיר סלוצק - 'הסלוצקער רב', אבל כאן שימש כראש ישיבת 'עץ חיים' והתגורר בבתי ברודא. לא הרחק ממנו התגורר הצדיק רבי אריה לוי. לפני מעריב של מוצאי שבת, רבי אריה היה אומר דרשה קבועה למתפללי בית הכנסת. כאשר רבי איסר זלמן זצ"ל היה מקדים לבוא למעריב, ישב ושמע את הדרשה של רבי אריה, ורבי אריה, אם רצונכם לדעת - היה תלמיד שלו בעירייה סלוצק בחו"ל.

אחת מנשות השומעים בקשה פעם מרבי אריה, אם הוא יכול לדבר בדרשה לפני צאת השבת על זהירות בכבוד אשתו, כי בעלה מתנהג אתה שלא כראוי... האם מוכן הוא לדבר לא ישירות עם בעלה, אבל לעורר את הנושא, ואולי יעילו הדברים שבעלה ישפר את התנהגותו כלפיה.

"וודאי, מה השאלה? אדבר!" אמר. וכך היה. בדרשה הקרובה דיבר עד כמה חשוב ומוכרח הוא 'שלום הבית', וכמה גדול החיוב של "אוהבה כגופו ומכבדה יותר מגופו". כך האריך בנוגע דברותיו שיצאו מהלב. ר' איסר זלמן בא מוקדם, התיישב להאזין ושמע כי ר' אריה מדבר על שלום בית. הוא הקשיב לדברים ברצינות ובכבוד ראש.

אחרי מעריב ניגש ר' איסר זלמן אל ר' אריה ואמר: "תזכו למצוות! תודה רבה לכם! בודאי התכוונתם גם אלי, והנכם צודקים שעוררתם את העניין, אומר לכם את האמת... אנשים עסוקים עם התלמידים כל הזמן, כל יום בשיבה ו... באמת לפעמים לא שמים לב שצריכים לכבדה... תזכו למצוות ר' אריה!" ר' אריה לוי נבהל: "חלילה! וכי אני התכוונתי לרבה? חס ושלום!", והוא אומר לו: "יישר

כוח, תזכו למצוות!"... זה היה ר' איסר זלמן, כפי ששמעתי את הסיפור מר' שלום שברדון.

יתכן שההוא שאליו ר' אריה התכוון באמת בדרשה, לא שם את ליבו לדברים, ואם אנחנו היינו יושבים שם, אולי גם אנו היינו חושבים כל עת הדרשה: "אלינו הוא לא מתכוון, אנחנו בסדר", אבל ר' איסר זלמן שמעו!...

על כוח השמיעה שלו ידוע לי סיפור נוסף: רבי יעקב שוב שליט"א, תלמיד חכם גדול, למד בישיבת 'עץ חיים', ושמע את הסיפור מפי תלמידים שלמדו שם בחיי רבי איסר זלמן, והיו בעת מעשה.

בשעתו היה בירושלים רב שחכמי ישראל לא סברו איתו. הוא היה תלמיד חכם ורבי איסר זלמן ז"ע אחז שאסור לבנות אותו... בירושלים היו גם נערים לידיגייערס - ריקנים, שאין להם מה לעשות. הם רצו להתלוצץ מאותו רב שאין רוח חכמים נוחה הימנו, ובד בבד החליטו גם לצער את רבי איסר זלמן. "שקצים", בשלמא לגבי הרב ההוא שאין רוח חכמים נוחה הימנו, אתם חושבים שמוותר לכם להתלוצץ עליו. מי יודע? אבל מה אתם רוצים מרבי איסר זלמן?! תשמעו מה הם עשו: ליד המדרגות שעולים לבית הכנסת בבתי ברודא, הם תלו תמונה של אותו רב... והנערים ערכו ביניהם תחרות, מי ידע לזרוק אבן, ולפגוע בדיוק על העין שלו... הם כיוונו את רגעי המשחק בדיוק לשעה שר' איסר זלמן יעלה לבית הכנסת, כדי להכעיס אותו...

ר' איסר זלמן התקרב, והנה רואה הוא שעומדים שורה של ילדים עם נערים ובחורים, וזורקים אבנים, וכל אחד אומר - "אה... כמעט פגעתי במצחו... אני קלעת'...". הוא הביט וראה כי הם זורקים על התמונה אבנים לפגוע בדיוק, והקים צעקות: "בזיון תלמיד חכם! והמבוזה תלמיד חכם אין לו חלק לעולם הבא!..."

ניגש אליו אחר כך יהודי, דווקא צדיק, ואמר לר' איסר זלמן בתמימות (ידוע לי שמו של הצדיק ההוא): "רביה! אף פעם לא שמענו שהרבה צועק... לא הכרנו כך את הרבי, אבל הנה אם באמת הרב יודע לצעוק, למה לא ללכת ברחוב יפו בשבת, שם פתוחות חנויות, ולצעוק שגם כן... למחות על חילול שבת קודש בפרהסייה?"

ר' איסר זלמן לא ענה לו. בשבת בבוקר, באמצע הסעודה, נשמעות דפיקות על הדלת של היהודי ההוא (שהיה גם תלמיד של ר' איסר זלמן). פתח את הדלת ונעצר משתומם: רבי איסר זלמן מלצר, ראש הישיבה הישיש, בפתח הבית!

"רבי! מדוע הרבי לא שלח לקרוא לי וטרח עד כאן? ומדוע בכלל טרח, לשם מה? מה רצונכם?" - "לא, זה כלום הטירחה, אני אגיד לך את האמת, אמרת לי מדוע שלא אלך לצעוק על החנויות ברחוב יפו. חשבת, ואתה באמת צודק, אבל אינני יודע היכן ללכת... אז בבקשה בוא נלך יחד, ותראה לי היכן צריכים להעיר ולהתריע".

וכמובן הלכו ביחד...

האוזן של רבי איסר זלמן, גדול הדור, הייתה אוזן עם שמיעה מיוחדת. כמובן שהענווה שלו - חד בדרא! אבל גם כח השמיעה, מבהיל. "שמעו ותחי נפשכם." (מתוך 'חי ראובן')

הצטרפו גם
אתם וקבלו
ישירות למייל
שלכם
את מגזין אחינו
לחינוך ותורה
'בית היין'

לחצו כאן

או שלחו מייל לכתובת
dirshu@dirshu.co.il